

***Eindrapportage
rekenkameronderzoek **Beleid,
Beheer en Onderhoud**
Kapitaalgoederen
gemeente Nunspeet***

Onderzoeksrapportage
Rekenkamercommissie Elburg, Oldebroek, Putten en Nunspeet

april 2014
mr. A.G.A. Pons, drs. D.B. Spannenburg, ing. W. Vos en C. Veerman
Projectnummer: 137095
Correspondentienummer: DH-1404-3818

INHOUD

HOOFDSTUK 1	INLEIDING	1
1.1	De opdracht	1
1.2	Leeswijzer	1
HOOFDSTUK 2	DOELSTELLING EN ONDERZOEKSVRAAG	2
2.1	Doelstelling	2
2.2	Onderzoeksvraag	2
2.3	Definitie van kapitaalgoederen	3
2.4	Aanpak van het onderzoek	3
HOOFDSTUK 3	NORMENKADER	5
HOOFDSTUK 4	THEORETISCH KADER	7
4.1	Onderwerp	7
4.2	Het kader: beleidsnota's en de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen	7
4.3	Van beleid naar beheer: beheerplannen	8
4.4	Uitvoering van beheer en onderhoud	9
4.5	Monitoring en evaluatie	9
HOOFDSTUK 5	BEVINDINGEN ALGEMEEN	11
5.1	Beleidsnota's	11
5.2	Beheerplannen	12
5.3	Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen	13
5.4	Uitvoering	15
5.5	Aansturing	15
5.6	Monitoring en evaluatie	16
5.7	Samenhang in beleid en uitvoering	16
5.8	Betrekken van burgers	17
HOOFDSTUK 6	RIOLERING	18
6.1	Beleid: toets aan het theoretisch kader	18
6.2	Beheer	19
6.3	Onderhoud	19
6.4	Financiën	19

HOOFDSTUK 7	WEGEN	25
7.1	Beleid: toets aan het theoretisch kader	25
7.2	Beheer	26
7.3	Onderhoud	26
7.4	Financiën	26
HOOFDSTUK 8	ONDERLINGE VERGELIJKING VAN DE VIER GEMEENTEN	29
8.1	Inleiding	29
8.2	Riolering	29
8.3	Wegen	33
HOOFDSTUK 9	BEANTWOORDING VAN ONDERZOEKSVRAGEN EN TOETS AAN NORMENKADER	38
BIJLAGE 1	OVERZICHT VAN GEÏNTERVIEWDE PERSONEN	

Hoofdstuk 1

Inleiding

1.1 De opdracht

Kapitaalgoederen zijn voor gemeenten financieel en beleidsmatig van groot belang. De Rekenkamercommissie van de gemeenten Elburg, Nunspeet, Oldebroek en Putten heeft daarom besloten een onderzoek te starten naar de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het beheer en onderhoud van de kapitaalgoederen. De Rekenkamercommissie wil duidelijkheid krijgen over het beleid, beheer en onderhoud op het terrein van kapitaalgoederen in het algemeen en van wegen en riolering in het bijzonder.

BMC heeft dit onderzoek uitgevoerd in de vier gemeenten. In deze eindrapportage staan de bevindingen voor de gemeente Nunspeet. In de eindrapportage zijn de opmerkingen van de Rekenkamercommissie over de tussenrapportage verwerkt.

1.2 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 bevat de probleemstelling, de onderzoeksvragen en de aanpak van het onderzoek.

Hoofdstuk 3 bevat het normenkader. Dat normenkader is bedoeld om bij de start van het onderzoek duidelijk te maken welke onderdelen worden onderzocht en aan welke eisen (c.q. normen) deze zouden moeten voldoen.

In hoofdstuk 4 is het theoretisch kader opgenomen. In dit hoofdstuk beschrijven wij hoe de cyclus van beleid, beheer en onderhoud van kapitaalgoederen er naar onze mening idealiter uitziet. Op basis van dat theoretisch kader beschrijven wij in hoofdstuk 5 onze algemene bevindingen. Deze bevindingen zijn in hoofdstuk 6 en 7 nader geconcretiseerd voor de kapitaalgoederen Riolering (hoofdstuk 6) en Wegen (hoofdstuk 7). Hoofdstuk 8 bevat een onderlinge vergelijking van de vier gemeenten. Op basis van de bevindingen zijn in het afsluitende hoofdstuk 9 de onderzoeksvragen beantwoord. Daarbij is ook getoetst of wordt voldaan aan het normenkader.

Bijlage 1 van deze rapportage bevat een overzicht van de geïnterviewde personen.

Hoofdstuk 2

Doelstelling en onderzoeksvraag

2.1 Doelstelling

Het algemene doel van het onderzoek is als volgt gedefinieerd:

Het geven van inzicht in de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het gemeentelijk beleid voor kapitaalgoederen en het beheer en onderhoud ervan in de gemeente.

Daarnaast is het ook de bedoeling dat er aanbevelingen worden geformuleerd ter versterking van de kaderstellende en controlerende rol van de raad.

2.2 Onderzoeksvraag

De centrale onderzoeksvraag is als volgt geformuleerd:

Zijn beleid, beheer en onderhoud van kapitaalgoederen doelmatig en doeltreffend georganiseerd, kan op doelmatige en doeltreffende wijze worden (bij)gestuurd en worden beheer en onderhoud doelmatig en doeltreffend uitgevoerd?

Het onderzoek richt zich op de jaren 2011, 2012 en 2013.

Het doel van het onderzoek is door de Rekenkamercommissie uitgewerkt in de volgende deelvragen:

Beleid

- Wat is het 'algemene' beleid en wat zijn de procedures binnen de gemeente voor het beleid, beheer en onderhoud van kapitaalgoederen?
- Hoe is het proces van beleid, beheer en onderhoud van kapitaalgoederen georganiseerd van kaderstelling tot uitvoering en op welke wijze wordt de raad daarbij betrokken?
- Hoe is de inhoudelijke en procesmatige samenhang tussen beleid, beheer en onderhoud georganiseerd?
- Hoe is de verhouding beleids- en beheerkosten versus uitvoeringskosten?
- Op welke manier worden de beleidsplannen vertaald in (meerjaren) begrotingen?
- Hoe is de financiële dekking geregeld?
- Hoe wordt budget gereserveerd voor (toekomstig) beheer en onderhoud?

Beheer en onderhoud

- Vertonen de verschillende beheerplannen onderling samenhang (integrale benadering van de openbare ruimte)?
- Worden in de beheerplannen (al dan niet gebiedsgerichte) kwaliteitsniveaus benoemd op basis waarvan het beheer en onderhoud dient te worden uitgevoerd?
- Op welke manier worden burgers betrokken bij het beheer van de openbare ruimte?

- Zijn de beheerplannen uitvoerbaar (realistisch ten opzichte van de financiële middelen)?
- Worden de gestelde doelen gerealiseerd?
- Op welke manier zijn de beheerplannen vertaald in meerjarenonderhoudsprogramma's (MOP's)?
- Op welke manier zijn de beheerplannen/MOP's vertaald in de (meerjaren)begroting?
- Vindt er periodiek evaluatie plaats van de beheerplannen/MOP's?

Kapitaalgoederen, wegen en riolering

- Welke middelen worden jaarlijks ingezet voor het beheer en onderhoud, onderscheiden in dagelijks en groot onderhoud?
- Hoe wordt het beheer en onderhoud gepland?
- Is er sprake van een adequate (beheer- en uitvoerings)organisatie?
- Hoe wordt gestuurd op het beheer en onderhoud?
- Zijn de beheer- en uitvoeringsplannen voor wegen en riolering goed op elkaar afgestemd?
- Worden de jaarlijkse uitvoeringsplannen daadwerkelijk gerealiseerd?
- Is er sprake van achterstallig onderhoud?
- Als er sprake is van achterstallig onderhoud, hoeveel bedraagt dat dan, uitgedrukt in euro's?
- Op welke wijze vindt de informatievoorziening aan college en raad plaats over beheer en onderhoud?

Deze vragen worden in zijn algemeenheid beantwoord in de hoofdstukken 5, 6 en 7 van dit onderzoeksrapport. In hoofdstuk 5 zijn de algemene bevindingen voor alle kapitaalgoederen opgenomen. In de hoofdstukken 6 en 7 wordt dieper in gegaan op de kapitaalgoederen Riolering en Wegen. Het komt hierdoor voor dat enkele bevindingen uit hoofdstuk 5 in de hoofdstukken 6 en 7 worden herhaald. De concrete antwoorden op deze onderzoeksvragen zijn opgenomen in hoofdstuk 9. De beantwoording van de vragen is gericht op de jaren 2011 t/m 2013.

2.3 Definitie van kapitaalgoederen

In het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) staan de eisen die worden gesteld aan de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen. Volgens artikel 12, eerste lid, van het BBV moet deze paragraaf in elk geval de kapitaalgoederen Riolering, Wegen, Water, Openbaar groen en Gebouwen bevatten. Daarom is dit onderzoek beperkt tot die belangrijkste kapitaalgoederen, waarbij wordt ingezoomd op de kapitaalgoederen Riolering en Wegen. In de financiële overzichten wordt echter aangesloten bij de indeling die de gemeente zelf hanteert en die kan uitgebreider zijn dan de vereisten van het BBV.

2.4 Aanpak van het onderzoek

Het onderzoek is in september 2013 gestart. Vervolgens heeft een documentenstudie plaats gevonden en zijn interviews gehouden met een aantal ambtelijke vertegenwoordigers, de verantwoordelijke wethouder en met een aantal raadsleden. Van alle gesprekken is een verslag gemaakt, dat door de geïnterviewde personen is geaccordeerd. Bijlage 1 bevat de namen van de geïnterviewde personen.

Op basis van de informatie uit de documentenstudie en de interviews is dit onderzoeksrapport geschreven dat enkele keren is besproken met de vertegenwoordigers van de Rekenkamercommissie. Het rapport is vervolgens voorgelegd voor een technische reactie op ambtelijk niveau. De technische reactie is beoordeeld en besproken met de Rekenkamercommissie. Waar nodig zijn de aanpassingen in het rapport verwerkt.

Hoofdstuk 3

Normenkader

Voor dit onderzoek is het normenkader gehanteerd dat in tabel 1 is vermeld. Het normenkader is bedoeld om bij de start van het onderzoek duidelijk te maken welke onderdelen worden onderzocht en aan welke eisen (c.q. normen) deze zouden moeten voldoen. Het normenkader zorgt voor een objectivering van de onderzoeksresultaten. Per thema (zie paragraaf 2.2) zijn normen gedefinieerd. Hierbij is vooral ingezoomd op wegen en riolering.

Tabel 1 Normenkader

Thema	Norm
Beleid	• De gemeente voldoet aan de vereiste wet- en regelgeving. • De gemeenteraad heeft duidelijk aanwijsbare kaders vastgesteld voor het beheer van kapitaalgoederen, waarin de kwaliteit van de onderscheiden onderhoudsniveaus gedefinieerd is. • Het beleidsproces van beheer en onderhoud van kapitaalgoederen is van kaderstelling tot uitvoering transparant en planmatig georganiseerd. • De beleidsplannen worden op een transparante wijze vertaald in (meerjaren)begrotingen, waarvoor financiële dekking aanwezig is. • Er wordt voldoende geld gereserveerd voor (toekomstig) beheer en onderhoud: alle kosten voortvloeiend uit de beheerplannen zijn in de meerjarenbegroting geraamd. • Het onderhoudsniveau is door het college van B&W vertaald naar inzet en kosten. • De begroting kent een paragraaf onderhoud kapitaalgoederen die voldoet aan de eisen die het BBV stelt. • De begroting bevat reserves/voorzieningen die passend zijn (niet meer of minder dan noodzakelijk) bij het beheer en onderhoud van kapitaalgoederen. • Het onderhoud van nieuw areaal is vertaald in het beheerssysteem en is financieel vertaald. • De gemeente kent een investeringsplan waarin het onderhoud, de vervanging en de afschrijving van de kapitaalgoederen vermeld staat. • De gemeenteraad wordt periodiek op de hoogte gebracht van de voortgang en de afwijkingen. • De relevante processen zijn vastgelegd en de taaktoedeling, bevoegdheden en verantwoordelijkheden zijn duidelijk.
Beheer en onderhoud	• In de beheerplannen zijn de doelen SMART geformuleerd. • Bij de beheerplannen is sprake van een integrale benadering van de doelstellingen en kwaliteitsniveaus van de openbare ruimte. • Periodiek vindt evaluatie van de beheerplannen plaats. • Er vindt een tijdige en inzichtelijke verantwoording plaats over de geleverde prestaties en bereikte resultaten. • De beheerplannen zijn vertaald in meerjarenonderhoudsprogramma's. • Er is geen sprake van achterstallig onderhoud. • De gemeente heeft een beheerssysteem voor wegen en riolering. • Het beheerssysteem is passend bij de schaal van de gemeenten en geeft een adequaat inzicht in de benodigde investeringen.

Thema	Norm
Kapitaal-goederen, wegen en riolering	• Uit de beheer- en onderhoudsplannen blijkt welk budget jaarlijks wordt ingezet voor het beheer en onderhoud, onderscheiden in dagelijks en groot onderhoud. • Uit de beheer- en onderhoudsplannen blijkt welke systematiek de gemeente hanteert voor het plannen van beheer en onderhoud. • De beheer- en uitvoeringsorganisatie wordt gestructureerd aan de hand van de beheer- en onderhoudsplannen. • Het beheer van wegen en riolering is op elkaar afgestemd. • Doordat er structureel wordt gerapporteerd tijdens de Planning- en Controlcyclus, kan worden gestuurd. • De tijdsplanningen die voortkomen uit de beheer- en uitvoeringsplannen voor wegen en riolering sluiten goed op elkaar aan. • Uit de rapportages blijkt dat de uitvoeringsplannen jaarlijks worden gerealiseerd. • Uit de rapportages blijkt dat er geen sprake is van achterstallig onderhoud. • De beschikbare middelen zijn helder opgebouwd, onderscheiden in directe en indirecte kosten. • In de rapportages wordt gerapporteerd over het achterstallig onderhoud, de financiële omvang en de oorzaken daarvan. • De ambtelijke organisatie informeert het college van B&W door middel van voortgangsrapportages, die aansluiten bij de reguliere Planning- en Controlcyclus, over beheer en onderhoud en een relatie leggen tussen doelstellingen en behaalde resultaten. • Het college van B&W informeert de gemeenteraad door middel van voortgangsrapportages, die aansluiten bij de reguliere Planning- en Controlcyclus, over beheer en onderhoud en een relatie leggen tussen doelstellingen en behaalde resultaten.

Hoofdstuk 4

Theoretisch kader

4.1 Onderwerp

Raadsleden worden vaak aangesproken op onderhoud van kapitaalgoederen, zoals losliggende stoeptegels, gaten in de wegen en slecht onderhouden schoolgebouwen. Onderhoud is belangrijk, maar niet elk individueel onderdeel hoeft te worden besproken. Vraag is op welke momenten de raad de kaders moet stellen en wanneer het college van B&W en de ambtelijke organisatie aan zet zijn en hoe die kaders er uit moeten zien.

Vast staat dat kwalitatief goede beleids- en beheerplannen belangrijk zijn, evenals transparantie in de begroting en jaarrekening, omdat kapitaalgoederen en de daaraan gerelateerde kosten een substantieel deel van de gemeentelijke begroting beslaan (landelijk gemiddelde 15%). Een zo volledig mogelijk overzicht én onderbouwing van deze kosten zijn daarom van groot belang voor een goed inzicht in de financiële positie.

In dit hoofdstuk beschrijven we hoe de cyclus van beleid, beheer en onderhoud er idealiter uit ziet, inclusief de bestuurlijke besluitvorming. Schematisch is dit weergegeven in figuur 1. In de praktijk ziet men overigens ook andere werkwijzen. Het in dit hoofdstuk beschreven theoretisch kader is door de Rekenkamercommissie vastgesteld en fungeert als kader voor dit onderzoek.

Figuur 1 Stappen bij beleid en uitvoering

Bron: CROW

4.2 Het kader: beleidsnota's en de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

Het beleidskader voor het beheer en onderhoud van de kapitaalgoederen bestaat uit beleidsnota's voor de openbare ruimte en daarnaast uit de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen uit de programmabegroting. In de praktijk bestaat het beleidskader vaak uit beleidsnota's voor de deelterreinen van de kapitaalgoederen. Dit is op

zichzelf geen probleem mits de integraliteit tussen de diverse beleidsnota's is gewaarborgd.

Beleidsnota's worden doorgaans elke vier tot vijf jaar geactualiseerd. De paragraaf onderhoud kapitaalgoederen wordt elk jaar opnieuw vastgesteld. Een belangrijk verschil tussen beide documenten is dat de beleidsnota aangeeft wat de gemeente wil bereiken en hoe ze dat wil doen, terwijl de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen onder meer een financieel overzicht geeft van het onderhoud van de kapitaalgoederen.

In een beleidsnota komen de volgende aspecten aan de orde:

- Huidige situatie.
- Gewenste situatie inclusief doelstellingen en algemene kwaliteitsniveaus.
- Realisatie inclusief tijdsplanning, benodigde capaciteit.
- Financiële paragraaf.
- Risicoparagraaf (indien relevant¹).
- Voorstellen/besluiten.

Beleidsnota's worden door de raad vastgesteld en samengevat in de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen. Zo heeft de raad de mogelijkheid om de kaders te stellen voor onderhoud van infrastructuur (wegen, water, riolering, civieltechnische kunstwerken²), voorzieningen (groen, verlichting, sportfaciliteiten) en gebouwen. In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen moeten de volgende onderwerpen zijn beschreven:

- Het beleidskader.
- De uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties.
- Vertaling van de financiële consequenties in de begroting.

Een aantal van de taken, waarop kapitaalgoederen betrekking hebben, is verplicht. Zo heeft de gemeente een wettelijke plicht rondom riolering en onderhoud van wegen. Achterstallig onderhoud kan leiden tot risico's en daarbij mogelijke aansprakelijkstelling van de gemeente. Bovendien kan het leiden tot kapitaalvernietiging. Er is enige keuzevrijheid bij het onderhoud van kapitaalgoederen. De raad kan kiezen uit kwaliteitsniveaus bij onderhoud. Het is in dat verband aan te bevelen dat de raad zich binnen een periode van vier jaar ten minste één keer buigt over de vraag welke kwaliteitsniveaus passend worden gevonden. Oftewel: welke kwaliteit wil de raad, wat gaat dat kosten, nu en in de toekomst? Daarnaast is het van belang dat de raad inzicht heeft in achterstallig onderhoud. Als er geen sprake is van achterstallig onderhoud, is dat ook relevante informatie die moet worden vermeld.

4.3 Van beleid naar beheer: beheerplannen

Om het daadwerkelijke beheer van wegen, openbaar groen, water, riolering en gebouwen te kunnen sturen en beheersen, dienen meerjarige (beheer)plannen te worden opgesteld. In deze beheerplannen worden de gekozen kwaliteitsniveaus uit

¹ Bij het onderhoud van Wegen loopt een gemeente risico's. Achterstallig onderhoud kan leiden tot aansprakelijkstelling van de gemeente en kapitaalvernietiging. Bij bijvoorbeeld Groen is dat risico veel kleiner.

² Tot de civieltechnische kunstwerken behoren bruggen, tunnels, kademuren, steigers, geluidsschermen en zware grondkerende constructies.

de beleidsplannen naar de praktijk 'vertaald' en op basis hiervan wordt de mate en regelmaat van het onderhoud afgeleid.

Een beheerplan bevat in ieder geval de volgende onderwerpen:

- Omvang van het areaal, met de staat van onderhoud.
- Uitwerking van het na te streven kwaliteitsniveau.
- Noodzakelijke maatregelen en de daarbij behorende kosten.

Ook de beheerplannen worden, gelet op de definitie die daarvoor in dit onderzoek wordt gehanteerd, vastgesteld door de raad.

4.4 Uitvoering van beheer en onderhoud

Beheerplannen worden vervolgens weer uitgewerkt in jaarlijkse uitvoeringsplannen. Deze uitvoeringsplannen vormen idealiter de basis voor de ramingen in de begroting. De basis voor de ramingen wordt echter niet alleen gevormd door de beheer- en uitvoeringsplannen, maar ook door andere beleidsregels zoals vastgesteld beleid voor reserves en voorzieningen (omvang en gebruik van reserves en voorzieningen), activerings- en afschrijvingsbeleid (wanneer activeren en afschrijvingstermijnen) en tarievenbeleid (dekkingspercentage, toerekening compensabele btw), alsmede de vastgestelde uitgangspunten voor de begroting (rentevoet, inflatiecorrectie).

Voor riolering en wegen worden de volgende criteria als toetsingskader gehanteerd:

- Dekking via exploitatie of reserves en voorzieningen
- Omvang reserves en/of voorzieningen
- Gehanteerde afschrijvingstermijnen
- Inflatiecorrectie
- Rentevoet

Voor riolering wordt specifiek getoetst of in de berekening van de heffingen de compensabele btw is meegenomen.

Vanwege mogelijke nieuwe beleidsontwikkelingen, veranderende lokale omstandigheden en om de relatie met de beheerplannen af te stemmen, dienen de uitvoeringsplannen jaarlijks te worden geëvalueerd. Zo kan de voortgang van de realisatie van beleidsvoornemens uit de beheerplannen en andere beleidskaders worden bewaakt. Lasten van instandhouding (onderhoud en vervanging) moeten realistisch zijn geraamd, conform de beheerplannen. Verschuiven van lasten naar de toekomst is geen oplossing van een financieel probleem en moet daarom worden voorkomen. Uitvoeringsplannen worden vastgesteld door het college.

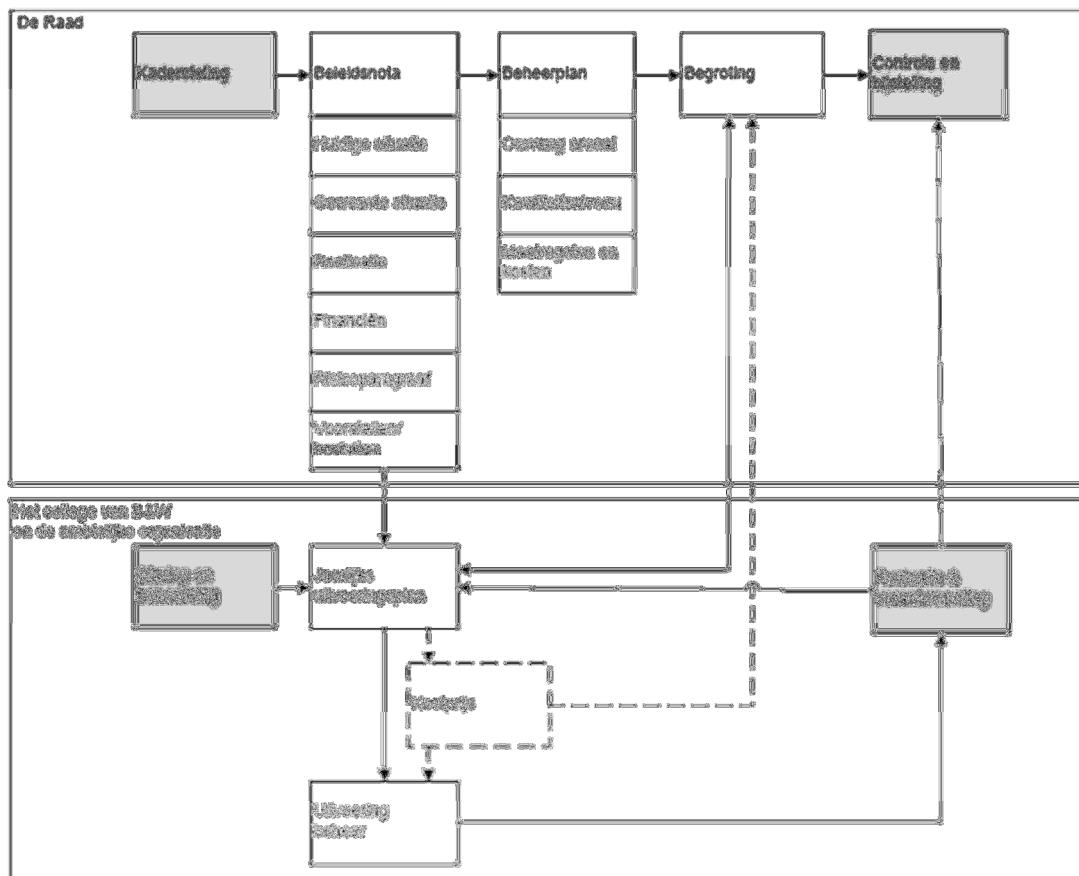
4.5 Monitoring en evaluatie

Monitoring is bedoeld om te bewaken dat wordt uitgevoerd wat was gepland en of dit gebeurt op het vastgestelde kwaliteitsniveau en volgens de begroting. Door het monitoren kan de uitvoering eventueel bijgestuurd worden. Verschillen worden verantwoord in periodieke rapportages en in de jaarrekening.

Naast monitoring is er evaluatie. Na een aantal jaren wordt een beleidsplan geëvalueerd. Daarbij wordt geïnterpreteerd of de doelen van het plan zijn gerealiseerd en of er redenen zijn om het beleid bij te stellen. Die evaluatie kan tot gevolg hebben dat het beleidsplan op onderdelen wordt geactualiseerd of dat een geheel nieuw beleidsplan wordt geschreven.

In figuur 2 is het theoretisch kader in een model uitgewerkt, gerelateerd aan de taken van het gemeentebestuur. Dit schema wordt gebruikt om in hoofdstuk 6 (Riolering) en hoofdstuk 7 (Wegen) te toetsen in hoeverre de bevindingen van de onderzoekers overeenkomen met het theoretisch kader.

Figuur 2 Model theoretisch kader

Hoofdstuk 5

Bevindingen algemeen

In dit hoofdstuk beschrijven wij onze bevindingen voor alle kapitaalgoederen als geheel. Wij beperken ons hierbij in de tekst tot de belangrijkste kapitaalgoederen: Riolering, Wegen, Water, Openbaar groen en Gebouwen. In de financiële overzichten zijn de kapitaalgoederen vermeld die de gemeente zelf onderscheidt in de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen.

Onze bevindingen zijn ontleend aan de analyse van de documenten en de nadien verkregen informatie uit de interviews.

5.1 Beleidsnota's

In tabel 2 is vermeld over welke beleidsnota's de gemeente beschikt.

Tabel 2 Beleidsnota's

Kapitaalgoed	Beleidsnota	Vaststelling	Looptijd
Riolering	Afvalwaterketenplan Elburg-Nunspeet	2013	2013-2020
Wegen	-		
Water	Afvalwaterketenplan Elburg-Nunspeet	2013	2013-2020
Openbaar groen	Groenbeleids- en beheerplan	2011	2011-2017
Gebouwen	-		

Uit tabel 2 blijkt dat de gemeente Nunspeet voor de kapitaalgoederen Riolering, Water en Groen een actueel beleidsplan heeft. Riolering en Water zijn in één beleidsplan opgenomen. Voor Wegen en Gebouwen is er geen beleidsplan.

In tabel 3 is aangegeven in hoeverre de beleidsplannen voldoen aan het theoretisch kader (zie paragraaf 4.2).

Tabel 3 Beleidsnota's en theoretisch kader

Beleidsnota	Huidige situatie	Gewenste situatie	Realisatie	Financiële paragraaf	Risico-paragraaf	Voorstellen/ besluiten
Afvalwaterketenplan Elburg-Nunspeet	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Gebouwen	N.v.t. (geen beleidsnota aanwezig)					
Wegen	N.v.t. (geen beleidsnota aanwezig)					
Groenbeleids- en beheerplan	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee	Ja

Uit deze tabel blijkt dat de aanwezige beleidsnota voor riolering voldoet aan het in deze rapportage beschreven theoretisch kader en dat het Groenbeleidsplan hier grotendeels aan voldoet. Slechts de risicoparagraaf ontbreekt bij dit plan. Overigens zijn de risico's bij dit kapitaalgoed over het algemeen beperkt.

5.2 Beheerplannen

In tabel 4 is vermeld over welke beheerplannen de gemeente beschikt.

Tabel 4 Beheerplannen

Kapitaalgoed	Beheerplan	Vaststelling	Looptijd
Riolering	Hoofdstuk 6 van het Afvalwaterketenplan Elburg-Nunspeet	2013	2013-2020
	Beheerplan in ontwikkeling		
Wegen	Wegenbeheerplan	2005	2005-2010
Water	Hoofdstuk 6 van het Afvalwaterketenplan Elburg-Nunspeet	2013	2013-2020
Openbaar groen	Groenbeleids- en beheerplan	2011	2011-2017
Gebouwen	-		

Uit tabel 4 blijkt dat de gemeente Nunspeet voor de meeste kapitaalgoederen een beheerplan heeft. Voor Wegen geldt dat de periode waarop het plan betrekking heeft inmiddels ruim is verstreken. Voor Water en Riolering is geen beheerplan opgesteld. Wel kan hoofdstuk 6 van het in 2013 vastgestelde Afvalwaterketenplan Elburg-Nunspeet als zodanig worden beschouwd. Dat hoofdstuk bevat namelijk de elementen die idealiter in een beheerplan staan: de omvang van het areaal, de afschrijvingstermijnen en de onderhoudskosten voor de komende 10 jaar. Overigens wordt er voor deze kapitaalgoederen in samenwerking met de gemeente Elburg en Waterschap Veluwe momenteel wel gewerkt aan een beheerplan. Gekeken wordt hoe het operationele beheer gezamenlijk kan worden opgepakt.

Voor Gebouwen ontbreekt een beheerplan. Voor het onderhoud van gebouwen wordt gewerkt met een meerjarenonderhoudsprogramma (MOP). Door de gemeente Nunspeet wordt dit gezien als een beknopt beheerplan. In dit plan is per gebouw aangegeven welke maatregelen er in welk jaar uitgevoerd moeten worden en welk budget daarvoor nodig is. De maatregelen zijn opgenomen op basis van technische inspectie, naast feiten als o.a. brandveiligheid, ARBO en milieu. Het MOP is niet vastgesteld door de Raad. In de planning voor 2014 is het opstellen van een beheerplan Gebouwen voor de periode 2014-2018 opgenomen.

In tabel 5 is aangegeven in hoeverre de beheerplannen voldoen aan het theoretische kader (zie paragraaf 4.2).

Tabel 5 Beheerplannen en theoretisch kader

Beheerplan	Omvang areaal	Kwaliteits- niveau	Maatregelen en kosten
Hoofdstuk 6 van het Afvalwaterketenplan Elburg-Nunspeet (Riolering en Water)	Ja	Ja	Ja
Wegenbeheerplan 2005-2010	N.v.t. (er is geen actueel beheerplan)		
Gebouwen	N.v.t. (er is geen beheerplan)		
Groen beleids- en beheerplan	Ja	Ja	Nee

Uit deze tabel blijkt dat de aanwezige en actuele beheerplannen van Nunspeet voldoen aan het theoretisch kader. Voor Wegen en Gebouwen is er geen actueel beheerplan aanwezig. Daarmee wordt voor deze kapitaalgoederen niet voldaan aan het theoretisch kader.

Het is gebruikelijk dat de gemeente in de beheerplannen het kwaliteitsniveau vaststelt. Tabel 6 geeft aan in hoeverre dat in Nunspeet is gedaan.

Tabel 6 Kwaliteitsniveau in beheerplannen

Kapitaalgoed	Beheerplan	Kwaliteitsniveau	Toelichting
Riolering	Hoofdstuk 6 van het Afvalwaterketenplan Elburg-Nunspeet	Basis	Conform zorgplicht
Wegen	Wegenbeheerplan 2005-2010	(midden) Basis	Volgens CROW systematiek
Water	-		
Openbaar groen	Groenbeleids- en beheerplan 2011-2017	Basis, m.u.v. enkele gebieden waar het niveau 'hoog' geldt	
Gebouwen	-		

Uit de beheerplannen, overige documenten en de interviews kan niet worden opgemaakt hoe de verhouding is tussen de kosten van beleid/beheer enerzijds en uitvoering van de kapitaalgoederen anderzijds. Op basis van een vergelijking van 20 andere gemeenten schatten de onderzoekers in dat landelijk beleid/beheer zo'n 5% tot 7% uitmaakt van de totale kosten van beleid, beheer en onderhoud van de kapitaalgoederen. Hoeveel dit in Nunspeet is, kan niet worden achterhaald.

5.3 Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

Uit de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen kan niet worden afgeleid hoe de beleids- of beheerplannen financieel zijn vertaald in de begroting. Bij een aantal kapitaalgoederen is weliswaar aangegeven dat de onderhoudsbudgetten zijn verhoogd of verlaagd, maar een totaaloverzicht van de onderhoudsbudgetten

(gesplitst naar regulier en groot onderhoud) ontbreekt waardoor niet kan worden vastgesteld welk (meerjarig) onderhoudsbudget nu per kapitaalgoed beschikbaar is. De paragraaf onderhoud kapitaalgoederen voldoet daarmee niet aan de in artikel 12 van de BBV opgenomen bepalingen.

De programmabegroting wordt per programma op totaalniveau gepresenteerd, waardoor niet kan worden opgemaakt hoeveel budget per kapitaalgoed beschikbaar is (zowel materieel budget als urenbudget). Uit de beschikbaar gestelde financiële overzichten blijkt dat de in de beheerplannen opgenomen materiële ramingen zijn vertaald in de meerjarenbegroting.

Voor het onderhoud van gebouwen wordt gewerkt met een meerjarenonderhoudsprogramma. De hierin opgenomen onderhoudswerkzaamheden en investeringen zijn in de (meerjaren)begroting vertaald.

Omdat uit de jaarstukken en begrotingen geen informatie kan worden gehaald over de omvang van de kapitaalgoederen is op basis van de beschikbaar gestelde financiële detailinformatie over 2013 een overzicht gemaakt van de beschikbare budgetten in 2013 (tabel 7).

Tabel 7 Overzicht budget kapitaalgoederen begroting 2013 (gegevens ontleend aan financiële administratie)

Soort kapitaalgoed	Begroting 2013	Regulier onderhoud	Investerings 2013
Openbare ruimte			
Wegen	2.116.180	2.116.180	0
Bebording	32.935	32.935	0
Openbare verlichting	296.007	296.007	0
Speeltuinen	188.142	188.142	0
Groen	1.405.085	1.405.085	18.587
Riolering en water	1.541.318	1.541.318	209.108
Begraafplaatsen	477.664	477.664	0
Totaal openbare ruimte	6.057.331	6.057.331	227.695
Gebouwen			
Onderhoud gemeentehuis	592.049	592.049	0
Onderhoud werkplaats	146.260	146.260	0
Brandweergarage	308.604	308.604	0
Onderwijshuisvesting	2.131.470	2.131.470	63.149
Binnensportaccommodaties	624.403	624.403	0
Overige gebouwen	175.598	175.598	27.881
Totaal gebouwen	3.978.384	3.978.384	91.030

In de gemeente Nunspeet worden de reguliere onderhoudsuitgaven en de uitgaven voor groot onderhoud van de kapitaalgoederen uit de exploitatie gedekt. Investerings worden geactiveerd, waarna de kapitaallasten ten laste van de exploitatie worden gebracht. Er zijn geen voorzieningen onderhoud

kapitaalgoederen gevormd. Wel zijn er egalisereserves voor onder andere wegen, riolering, begraafplaatsen.

Volgens de BBV mogen kosten van groot onderhoud niet worden geactiveerd en kunnen deze kosten op twee manieren worden verwerkt:

- Kosten in het jaar van uitvoering direct ten laste van de exploitatie brengen.
- Kosten in het jaar van uitvoering ten laste van een vooraf gevormde voorziening brengen (artikel 44 BBV).

In de gemeente Nunspeet wordt van de eerste optie gebruikgemaakt. Nadeel van deze optie is dat er schommelingen optreden in de ramingen door de jaren heen. Verder is er een grote kans op forse afwijkingen tussen de begroting en de rekening wanneer groot onderhoud eerder of later wordt uitgevoerd. In dat geval dienen de kosten via vrijval vanuit een daartoe gevormde reserve te worden gedekt of te worden toegevoegd. De tweede optie heeft als voordeel dat grote fluctuaties in de jaarlijkse kosten worden voorkomen. Van deze optie kan alleen gebruik worden gemaakt als er een recent beheerplan aanwezig is.

5.4 Uitvoering

De beheerplannen en de daarin opgenomen doelstellingen worden doorvertaald naar bestekken. Op basis van deze bestekken vindt vervolgens de aanbesteding plaats. Na de aanbesteding houdt de gemeente actief toezicht op de uitvoering. Hiervoor zijn drie toezichthouders aangesteld. Door middel van inspecties wordt de kwaliteit bewaakt en de vraag beantwoord of er sprake is van achterstallig onderhoud.

Bij Riolering en Groen is er geen sprake van achterstallig onderhoud. Bij Wegen is dit wel het geval. Hier wordt in paragraaf 7.3 nader op ingegaan.

Budgetbewaking gebeurt door de budgethouders en sub-budgethouders van de afdeling Openbare Ruimte. Zij hebben ook maandelijks overleg met de financiële consultant van de afdeling Financiën. Afwijkingen, zoals het niet tijdig halen van doelstellingen of overschrijdingen worden in de hoofdlijnenrapportages aan college en raad gemeld.

5.5 Aansturing

Raad

Beleids- en beheerplannen worden vastgesteld door de raad. Voorafgaand aan het opstellen van een beleidsplan wordt een startnotitie voorgelegd aan de raadscommissie. In deze notitie staan de voorgestelde uitgangspunten en worden vragen gesteld aan de raad over bijvoorbeeld de gewenste kwaliteitsniveaus. Op basis van de uitkomsten van de bijeenkomst met de raad wordt het beleidsplan vervolgens opgesteld.

Hierbij moet wel opgemerkt worden dat er voor het kapitaalgoed Wegen geen beleidsplan is. Wel is er een beheerplan voor dit kapitaalgoed. Echter, de looptijd (2005 tot 2010) is ruimschoots verstreken. Dit betekent feitelijk dat de raad ten aanzien van dit kapitaalgoed geen kaders heeft gesteld en geen

sturingsmogelijkheid heeft. Ook is de raad in discussies en besluitvorming rond dit kapitaalgoed niet altijd even consequent geweest. In 2010 ging de raad akkoord met een structurele verlaging van € 100.000. Deze verlaging ging niet gepaard met een discussie over kwaliteitsniveaus of minder onderhoud. Later werd er wel incidenteel budget beschikbaar gesteld.

Over de voortgang wordt de raad tussentijds geïnformeerd door middel van de hoofdlijnen/stoplichtrapportages en bij het vaststellen van de begroting en de jaarrekening. Raadsleden geven aan dat ze goed geïnformeerd worden over het beleid, beheer en het onderhoud van kapitaalgoederen.

College

Het college stuurt door middel van de begroting en de jaarrekening. Daarnaast maakt het college gebruik van de hoofdlijnen of stoplichtrapportages die door het ambtelijk apparaat aangeleverd worden. Deze rapportages worden door het college ook voorgelegd aan de raad.

Ambtelijke organisatie

De financiële aansturing maakt onderdeel uit van de reguliere Planning & Controlcyclus. In het afdelingsplan 2013 van de afdeling Openbare Ruimte is aangegeven dat budgetbewaking op orde is, maar ook dat dit onderwerp sterke aandacht blijft houden. Reden hiervoor is dat de budgetbewaking een complexe aangelegenheid is. Onder meer omdat er rond de 150 kostencategorieën zijn en omdat de neiging bestaat om, als er tijdens een project (in de directe omgeving) een probleem wordt geconstateerd, dit probleem direct aan te pakken zonder dat de financiën hiervoor geregeld zijn. Daarom hebben de afdelingen Openbare Ruimte en Financiën gekozen voor een strakke sturing op budgetten. Er is een functiescheiding aangebracht: de financieel adviseur maakt deel uit van de afdeling Financiën en valt onder het hoofd Financiën en de budgethouders vallen onder de afdeling Openbare Ruimte en het hoofd Openbare Ruimte. Er is structureel, maandelijks overleg tussen de budgethouders en de financieel adviseur. Ook wordt er iedere vier maanden een tussenrapportage opgesteld, de zogeheten hoofdlijnenrapportages of stoplichtrapportages. Deze rapportages worden ook via het college voorgelegd aan en besproken met de raad.

5.6 Monitoring en evaluatie

Elk beleids- en beheerplan wordt geëvalueerd. De evaluaties worden als input gebruikt bij het opstellen van nieuwe beleids- en beheerplannen. Zo is bijvoorbeeld in het Afvalwaterketenplan Elburg-Nunspeet een evaluatie opgenomen van het Gemeentelijk Rioleringsplan dat daaraan vooraf ging. Door de hoofdlijnen of stoplichtenrapportages is de monitoring van de voortgang van beheerplannen verankerd in de werkwijze van de gemeente.

5.7 Samenhang in beleid en uitvoering

De gemeente Nunspeet is bezig met een transitie van een activiteitengerichte organisatie naar een procesgeoriënteerde organisatie met een integrale aanpak. In deze transitie is inmiddels een goede basis gelegd voor een integrale aanpak. Verder worden, zoals eerder al beschreven is, beleids- en beheerplannen omgezet in bestekken. In deze bestekken wordt beschreven wat de wensen zijn vanuit beleid

en beheer. De gemeente Nunspeet werkt met één beheersysteem voor Wegen, Riolering (inclusief Water), Groen en Openbare verlichting; het GBI beheersysteem. Hierdoor is het makkelijk om koppelingen te maken tussen de gegevens van de diverse kapitaalgoederen. Voor het kapitaalgoed Wegen is het niet mogelijk om hier uitspraken over te doen nu een beleidsplan en een actueel beheerplan voor dit kapitaalgoed ontbreken.

5.8 Betrekken van burgers

Burgers worden via de inspraakprocedures betrokken bij het beleid rond kapitaalgoederen. Zij worden niet betrokken bij het uitvoeren van beheer en onderhoud van bijvoorbeeld openbaar groen. Wel bezoekt het college de dorpsverenigingen om met burgers het gesprek aan te gaan over wat er in hun wijk gebeurt.

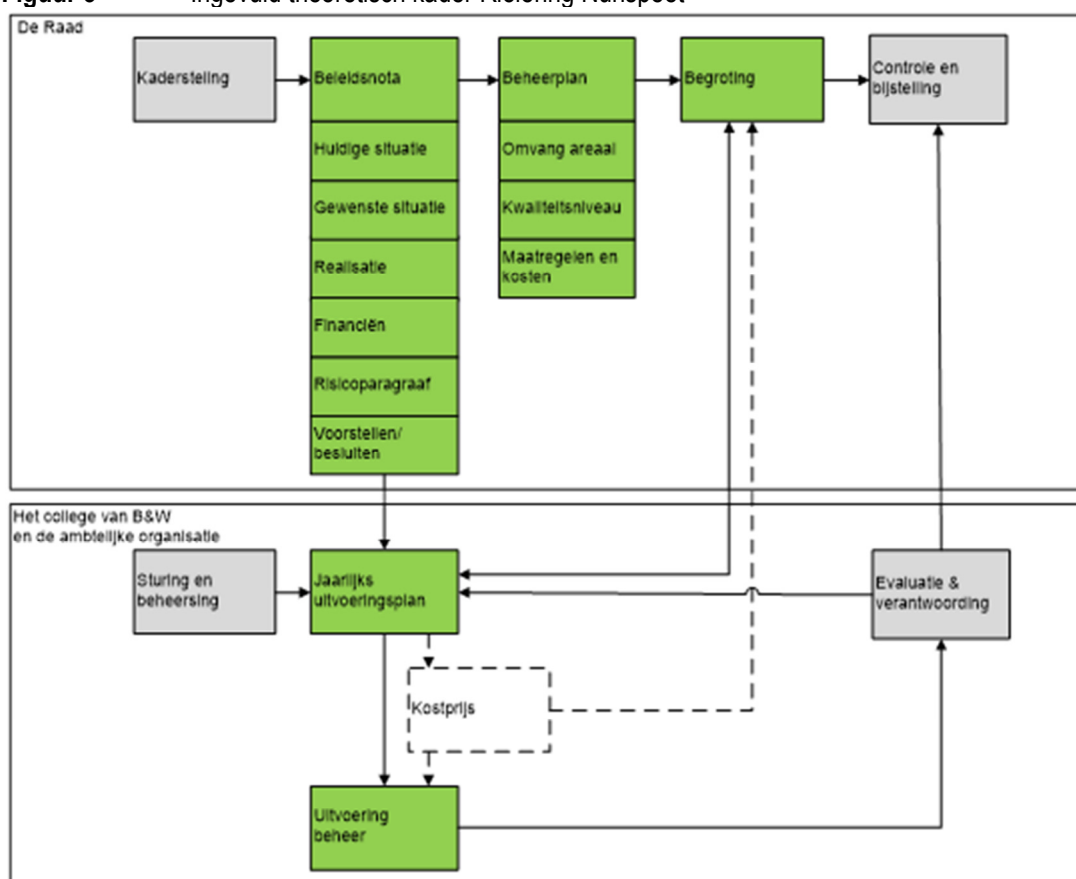
Hoofdstuk 6

Riolering

6.1 Beleid: toets aan het theoretisch kader

Aan de hand van het model van het theoretisch kader (zie figuur 2) is in figuur 3 met een kleur aangeduid of de gemeente Nunspeet voor het kapitaalgoed Riolerings een beleidsnota en een beheerplan heeft (en – zo ja – of die documenten de elementen bevatten die op basis van dat theoretisch model zijn vereist), of er een begroting is en een jaarlijks uitvoeringsplan. Groen betekent: aanwezig, rood betekent: niet aanwezig.

Figuur 3 Ingevuld theoretisch kader Riolering Nunspeet

Uit figuur 3 blijkt dat het kapitaalgoed Riolerings in Nunspeet voldoet aan het theoretisch kader: er is een beleidsnota aanwezig waarin de 'vereiste' thema's zijn opgenomen en datzelfde geldt voor het beheerplan, alhoewel deze informatie niet is opgenomen in een separaat document, maar onderdeel is van de beleidsnota. Het beheerplan is vertaald in de begroting. Er zijn jaarlijkse uitvoeringsplannen die worden uitgevoerd.

In 2013 is het Afvalwaterketenplan Elburg-Nunspeet vastgesteld. Het afvalwaterketenplan heeft een looptijd tot en met 2020. Het plan is tot stand gekomen door samenwerking tussen beide gemeenten en het Waterschap Vallei en

Veluwe. Met het opstellen van dit plan is voldaan aan de verplichting tot het opstellen van een gemeentelijk rioleringsplan. Het afvalwaterketenplan is opgesteld door Grontmij en gaat over de relatie tussen riolering en zuivering, gezamenlijke uitgangspunten en over de mogelijkheden en voordelen van verdergaande samenwerking om te komen tot een efficiëntere inzet van maatschappelijke middelen. Op deze manier kan de kwaliteit worden vergroot en de kwetsbaarheid van de gemeente worden verminderd.

Ook bevat het plan een evaluatie van het oude GRP en van de huidige situatie van het rioleringsstelsel. De stelselkenmerken en de aanlegperioden zijn in beeld gebracht. Hieruit blijkt dat de gemiddelde leeftijd van de riolering 30-35 jaar bedraagt.

6.2 Beheer

Het gegevensbeheer was tot 2012 niet helemaal actueel, omdat de implementatie van een beheersysteem langer heeft geduurd dan werd aangenomen. In 2012 constateerde Grontmij dat inmiddels vrijwel alle gegevens waren opgenomen in het beheersysteem. De inspectie- en onderhoudscycli van de rioleringsonderdelen zijn volgens planning uitgevoerd en gebreken die daarbij naar voren kwamen, zijn verholpen. Uit de inspecties van de vrijvervalriolen blijkt dat de kwaliteit over het algemeen goed is. Er zijn daarom weinig renovaties en vervangingen uitgevoerd.

6.3 Onderhoud

Bij het kapitaalgoed Riolering gelden lange afschrijvingstermijnen. Nunspeet hanteert de volgende technische afschrijvingstermijnen:

- Bouwkundig: 60 jaar
- Mechanisch: 20 jaar

Landelijk wordt voor afschrijvingen van rioleringsinvesteringen een gemiddelde termijn van 60 jaar gehanteerd. Voor investeringen in mechanische/technische installaties geldt een gemiddelde afschrijvingstermijn van tussen de 15 en 30 jaar.

Regelmatig worden inspecties en schouwen uitgevoerd. De inspectie- en onderhoudscycli van de rioleringsonderdelen worden volgens planning doorlopen. Er is geen sprake van achterstallig onderhoud.

6.4 Financiën

De uitgaven bij dit kapitaalgoed bestaan uit kosten van onderzoek, beheer en onderhoud, kapitaallasten van reeds uitgevoerde investeringswerken en de kapitaallasten van vervangingsinvesteringen en overige milieumaatregelen.

In tabel 8 is een overzicht opgenomen van de lasten en baten, zoals opgenomen in het vastgestelde Afvalwaterketenplan Elburg-Nunspeet. Het verschil tussen lasten en baten wordt in het Afvalwaterketenplan Elburg-Nunspeet verevend via een voorziening.

Tabel 8 Lasten en baten kapitaalgoed riolering volgens Afvalwaterketenplan 2012 t/m 2016

Afvalwaterketenplan					
Planperiode	Lasten excl. btw	Compensabele btw **	Totaal	Baten heffing	Mutatie voorziening
	A	B	A+B	C	C-(A+B)
2011 *	-	-	-	-	-
2012	1.609	0	1.609	1.642	33
2013	1.560	0	1.560	1.668	108
2014	1.581	0	1.581	1.694	113
2015	1.499	0	1.499	1.720	221
2016	1.437	0	1.437	1.747	310

* Door ontbreken informatie GRP geen raming opgenomen voor 2011.

** In het kostendekkingsplan behorende bij het Afvalwaterketenplan is geen rekening gehouden met de doorbelasting van de compensabele btw.

In het op basis van het vastgestelde Afvalwaterketenplan Elburg-Nunspeet berekende tarief, zijn ook de kosten voor groot onderhoud (verbeteringen) en toekomstige vervangingsinvesteringen opgenomen. De in het tarief opgenomen bedragen voor groot onderhoud en toekomstige vervangingsinvesteringen worden in de gemeente Nunspeet in afwijking van het Afvalwaterketenplan Elburg-Nunspeet echter niet in een voorziening gestort. De uitgaven worden gedekt door te beschikken over de bestemmingsreserve rioolheffingen. Voeding van de bestemmingsreserve rioolheffingen vindt plaats door de opbrengst rioolheffingen. Deze wijze van verantwoording van de lasten en baten via de bestemmingsreserve rioolheffingen is daarmee in strijd met de richtlijnen van de commissie BBV.

Tabel 9 Lasten en baten kapitaalgoed riolering volgens jaarrekening 2011 en 2012 en programmabegroting 2013-2016

Rekening/begroting					
Planperiode	Lasten excl. btw	Compensabele btw	Totaal	Baten heffing	Mutatie reserve
	A	B	A+B	C	C-(A+B)
2011	1.438	0	1.438	1.663	225
2012	1.417	0	1.417	1.655	238
2013	1.541	0	1.541	1.588	47
2014	1.305	0	1.305	1.490	185
2015	1.253	0	1.253	1.439	186
2016	1.243	0	1.243	1.430	187

In tabel 9 zijn de in het afvalwaterketenplan opgenomen uitgaven afgezet tegen de bedragen uit het beschikbaar gestelde financiële overzicht uit de administratie. De programmabegroting kon hiervoor niet als basis worden gebruikt, omdat deze, zoals al eerder aangegeven, op programmaniveau wordt gepresenteerd. Hierdoor kan niet uit de begroting worden opgemaakt hoeveel budget per kapitaalgoed beschikbaar is.

Geconstateerd wordt dat er in 2011 en 2012 minder is uitgegeven en dat de opbrengsten van de rioolheffing in die jaren hoger zijn dan geraamd. In de jaren

2013 tot en met 2016 is minder budget geraamd dan in het afvalwaterketenplan is opgenomen. Niet duidelijk is waardoor deze afwijkingen worden veroorzaakt.

Uit het afvalwaterketenplan blijkt dat de gemeente Nunspeet geen btw-component in de tarieven rioolheffingen heeft verdisconteerd, maar dat deze door de algemene middelen worden gedragen. In de praktijk heeft de gemeente Nunspeet wel een deel van de compensabele btw meegenomen (op goederen en diensten), maar uit de jaarrekening en begroting kan niet worden afgeleid om welk bedrag het gaat. De gemeente Nunspeet geeft aan dat hiervoor bij de begroting van 2013 een bedrag van € 74.000 is opgenomen.

In het afvalwaterketenplan zijn in de planperiode investeringen geraamd die niet zijn terug te vinden in de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen. In de programmabegroting zijn wel investeringen geraamd. De in het afvalwaterketenplan opgenomen onderhoudswerken en investeringen zijn gebaseerd op een planmatig (theoretisch) rekenmodel, inclusief de bepaling van de hoogte van de rioolheffingen. In de praktijk worden de uit te voeren onderhoudswerken en geplande investeringen gebaseerd op periodieke inspecties. Dit betekent dat geplande onderhoudswerken of investeringen eerder of later worden uitgevoerd.

De gemeente Nunspeet kent geen voorzieningen. Uit tabel 9 blijkt dat er meer baten zijn dan lasten, waardoor sprake is van meer dan 100% kostendekkendheid (in 2013 circa € 108.000). Voor het uitvoeren van het afvalwaterketenplan is het noodzakelijk dat de middelen beschikbaar blijven. In de toelichting op de programmabegroting (dekkingsplan) is op te maken dat er in 2013 via resultaatbestemming een bedrag van € 100.000 aan de reserve egalisatie tarieven rioolrecht wordt toegevoegd.

Tabel 10 Verloop egalisatiereserve tarieven rioolrecht

Planperiode	Stand 1-1	Rente-toevoeging	Vermeerdering	Totaal vermeerdering	Verminderdering	Mutatie	Stand 31-12
	A	B	C	B+C	D	(B+C)-D	A+B+C-D
2011	408	8	225	233	204	29	437
2012	437	9	238	247	0	247	684
2013	684	14	47	61	98	-37	647
2014	633	13	185	198	76	122	769
2015	742	15	186	201	81	120	889
2016	847	18	187	205	89	116	1.005

Uit de programmabegroting 2013 en het aangeleverde overzicht van reserves en voorzieningen kan niet worden opgemaakt of er na 2013 daadwerkelijk toevoegingen aan de reserve egalisatie tarieven rioolrecht worden gedaan. Per eind 2012 kende de reserve egalisatie tarieven rioolrecht een stand van € 684.000. Uit de nota reserves en voorzieningen blijkt dat jaarlijks bij berekening van de tarieven (belastingverordening) wordt besloten of er een onttrekking dan wel een toevoeging aan de reserve egalisatie tarieven rioolrecht zal plaatsvinden.

Naast de egalisatiereserve tarieven rioolrecht kent de gemeente Nunspeet een bestemmingsreserve riolering. Per eind 2012 kende deze bestemmingsreserve een

saldo van € 571.000. Uit de toelichting op zowel de jaarrekening als programmabegroting kan niet worden opgemaakt waarvoor deze reserve dient.

In de Nota reserves en voorzieningen is aangegeven dat de egalisatiereserve tarief rioolrecht als doel heeft om grote schommelingen in de kosten van onderhoud, verbetering, reiniging en inspectie van het rioolstelsel (inclusief rioolgemalen) en dus ook in de tarieven rioolheffing op te vangen. Jaarlijks wordt bij de begroting en de vaststelling van de tarieven bezien in hoeverre de reserve kan worden ingezet voor tariefmatiging. Bij de vaststelling van de jaarrekening wordt een surplus boven 100% kostendekking toegevoegd aan de reserve.

Daarnaast kent de gemeente Nunspeet een bestemmingsreserve riolering. Deze bestemmingsreserve is bedoeld ter egalisatie van kosten van groot onderhoud en/of de renovatie riolering. De gemeente Nunspeet heeft ervoor gekozen om de kosten van groot onderhoud niet te egaliseren via een voorziening, maar in de exploitatie te verantwoorden en te dekken uit de bestemmingsreserve riolering. Deze reserve wordt ook gebruikt voor de dekking van de kapitaallasten van toekomstige investeringen. De gerealiseerde resultaten riolering worden gemuteerd via de egalisatiereserve tarief rioolrecht, zodat voor de uitvoering van het Afvalwaterplan de benodigde middelen beschikbaar blijven. In het Afvalwaterketenplan wordt uitgegaan van een kostendekkend tarief.

In de Nota reserves en voorzieningen staat in de toelichting op de bestemmingsreserve riolering bij stortingen/voeding en onttrekkingen “niet van toepassing”. Bij bijzonderheden staat de volgende vermelding:

“Op basis van het gemeentelijk rioleringsplan worden aanzienlijke investeringen op middellange termijn verwacht. Daarnaast moet rekening worden gehouden met tussentijds groot onderhoud bij reconstructies. Om deze investeringen in de toekomst te kunnen betalen vindt vanaf 2012 jaarlijks een storting plaats in de reserve riolering. Het gaat om een bedrag van € 100.000 per jaar. De raad heeft in 2012 besloten de stankoverlast in woonwijk 't Hul aan te pakken. De daaruit voortvloeiende kapitaallasten zijn ten laste van de jaarlijkse storting gebracht. Het saldo is als storting in de reserve opgenomen. Dekking van deze storting vindt plaats via de rioolheffing. De hoogte van de reservering is afhankelijk van de totale belastingdruk voor de burger. In de tariefberekening 2012 is de volledige storting meegenomen.”

De gemaakte keuze is niet in strijd met de richtlijnen van de BBV (de gewone BBV-verwerkingswijzen worden gevolgd). De gerealiseerde resultaten riolering worden gemuteerd via de egalisatiereserve tarief rioolrecht, zodat voor de uitvoering van het Afvalwaterplan de benodigde middelen beschikbaar blijven. In het Afvalwaterketenplan wordt uitgegaan van een kostendekkend tarief.

Echter, volgens artikel 229b Gemeentewet (zoals uitgelegd in de Notitie Riolering van de Commissie BBV) mag er geen winst worden gemaakt. Om te bepalen of er sprake van winst of verlies mogen uitsluitend de geraamde baten en de lasten in ogenschouw worden genomen (inclusief de compensabele BTW). Stortingen van een surplus in een reserve vinden via een resultaatbestemming plaats en zijn geen

last. Het meenemen van de storting in de tariefberekening is dus strijdig met artikel 229b Gemeentewet. Nunspeet handelt dus in strijd met deze wetgeving.

De reservering wordt via resultaatbestemming in de reserve gestort. Omdat deze mutatie via functie 980 Mutatie reserves plaatsvindt, geeft het saldo van de functie 722 Riolering en functie 726 Opbrengst rioolrechten een positief resultaat, waardoor op begrotingsbasis sprake is van meer dan 100% kostendekkendheid. Afwijkingen ten opzichte van de begroting worden via de egalisatiereserve tarief rioolrecht geëgaliseerd.

Uitgangspunt is dat het afvalwaterketenplan elke vijf jaar wordt geactualiseerd waardoor opnieuw een financiële doorrekening wordt gemaakt over de dan bekende vervangings- en verbeteringsinvesteringen en onderhoudswerken.

De vermeerderingen in tabel 10 zijn vanaf 2013 gebaseerd op ramingen zoals die in tabel 9 zijn opgenomen, de verminderingen zijn gebaseerd op de in de programmabegroting 2013-2016 opgenomen dekking van de uit de investeringen voortvloeiende kapitaallasten (deze maken onderdeel uit van de lasten zoals opgenomen in tabel 9). Uit het verloopoverzicht blijkt dat er tot en met 2016 voldoende middelen zijn om de in het afvalwaterketenplan opgenomen uitgaven te dekken.

Uit de kostendeckingsberekening lange termijn, behorende bij het afvalwaterketenplan, blijkt dat ook na 2016 nog voldoende middelen in de bestemmingsreserve aanwezig zijn voor toekomstig groot onderhoud en vervangingsinvesteringen. Het afvalwaterketenplan gaat voor de berekening van het tarief rioolheffingen uit van 100% kostendekkendheid voor een periode van 50 jaar.

Lange termijn

Voor de berekening van de financiële middelen wordt in het Afvalwaterketenplan Elburg-Nunspeet voor de gemeente Nunspeet uitgegaan van de volgende uitgangspunten: alle kosten (zowel exploitatiekosten als investeringen) zijn voor 80 jaar in beeld gebracht, de financiële dekking is berekend over een periode van 50 jaar (tot en met 2061). Het verschil tussen de geprognostiseerde lasten en baten wordt verevend via een voorziening, na 2061 kent de voorziening geen saldo meer.

In de berekening is rekening gehouden met 2% inflatiecorrectie. De compensabele btw is uitsluitend voor de goederen en diensten in de berekening van het tarief meegenomen, de compensabele btw over de investeringen zijn buiten de tariefberekening gehouden. Voor de doorberekening van de kapitaallasten is rekening gehouden met een rentevoet van 4,25%. Voor de afschrijvingen zijn de volgende afschrijvingstermijnen gehanteerd:

- Vrijvervalriolen: 80 jaar
- Gemalen – bouwkundig: 60 jaar
- Gemalen – mechanisch/elektrisch: 20 jaar
- Persleidingen: 60 jaar
- Drukriolering – bouwkundig: 60 jaar
- Drukriolering – mechanisch/elektrisch: 20 jaar

Op basis van die uitgangspunten is een tarief berekend van € 138 oplopend naar € 149 vanaf 2024.

De in de begroting opgenomen lasten en baten wijken af van de lasten en baten zoals die in het afvalwaterketenplan zijn opgenomen. De afwijkingen ontstaan doordat investeringen of groot onderhoud eerder of later worden uitgevoerd op basis van visuele inspecties.

In tegenstelling tot het afvalwaterketenplan wordt voor de egalisatie van de lasten en baten gebruikgemaakt van een bestemmingsreserve in plaats van een voorziening. Dit is niet in overeenstemming met de richtlijnen van het BBV. De gemeente Nunspeet geeft aan dat op basis van ingewonnen adviezen bewust is gekozen voor een reserve.

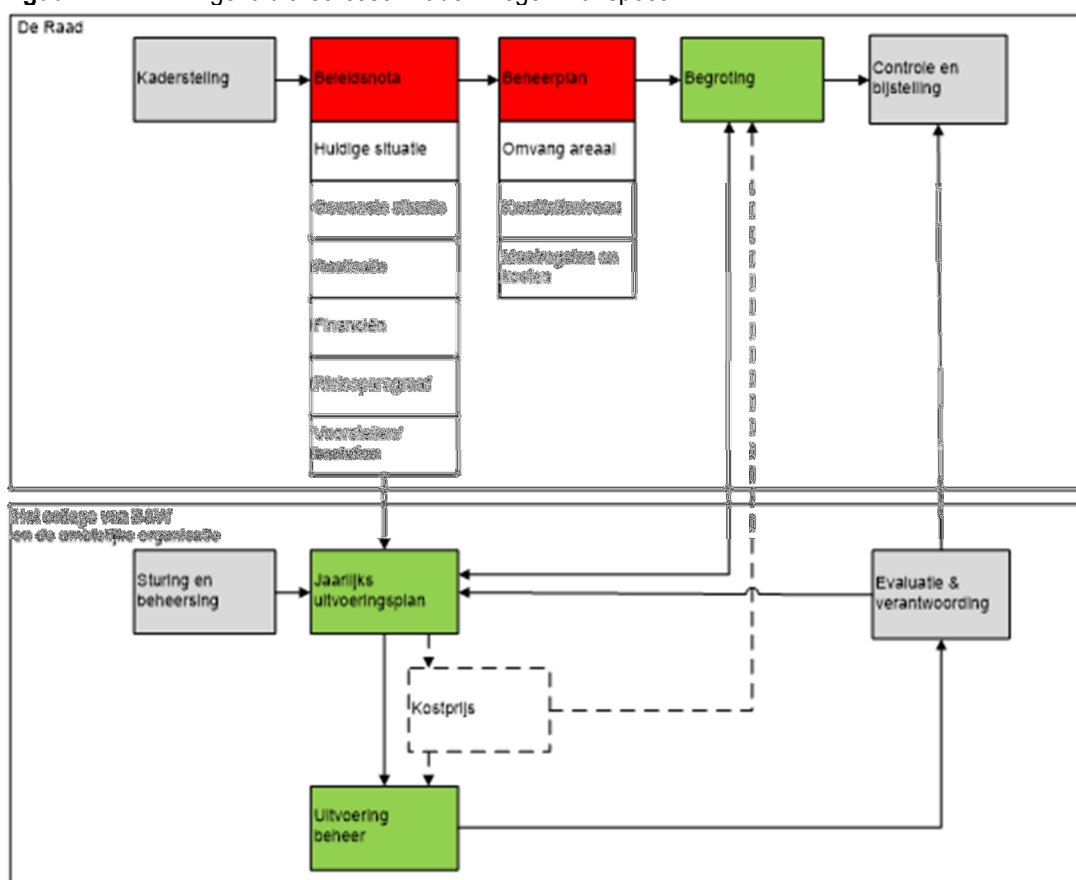
Hoofdstuk 7

Wegen

7.1 Beleid: toets aan het theoretisch kader

Aan de hand van het model van het theoretisch kader (zie figuur 2) is in figuur 4 met een kleur aangeduid of de gemeente Nunspeet voor het kapitaalgoed Wegen een beleidsnota en een beheerplan heeft (en – zo ja – of die documenten de elementen bevatten die op basis van dat theoretisch model zijn vereist), of er een begroting is en een jaarlijks uitvoeringsplan. Groen betekent: aanwezig, rood betekent: niet aanwezig.

Figuur 4 Ingevuld theoretisch kader Wegen Nunspeet

Uit figuur 4 blijkt dat Nunspeet niet beschikt over een beleidsplan Wegen. Er is wel een beheerplan. Dit dateert uit 2005 en had een looptijd tot 2010. Nunspeet voldoet hierdoor niet aan het theoretisch kader. In 2014 wordt een nieuw beheerplan opgesteld op basis van de resultaten van de laatste inspectie voor Wegen die naar verwachting begin 2014 bekend zullen zijn.

7.2 Beheer

Nunspeet maakt voor alle kapitaalgoederen gebruik van het beheersysteem GBI, waarbij een koppeling met een kaart kan worden gemaakt. Het werken met één beheersysteem voor de kapitaalgoederen draagt bij aan de integraliteit bij het opstellen van beleid en in de uitvoering. Met behulp van dit systeem wordt vastgesteld welke wegen onderhoud nodig hebben en wat de benodigde onderhoudskosten zijn.

7.3 Onderhoud

In het Wegenbeheerplan van 2005 gaat de gemeente uit van onderhoudsniveau (midden) Basis op basis van de CROW-systematiek.

In 2012 is door Oranjewoud een inspectie groot onderhoud uitgevoerd. Hierbij werd geconstateerd dat het wegenareaal van de gemeente Nunspeet redelijk op orde was, maar dat de gemiddelde kwaliteit van het areaal onderin het kwaliteitsniveau Basis zat. Tevens werd in het inspectierapport gesteld dat er jaarlijks te weinig budget is om het gewenste kwaliteitsniveau (midden) Basis te halen.

Het inspectierapport bevat een berekening van de onderhoudskosten voor de periode tot en met 2021. Uitgaande van het structurele budget voor de komende jaren werd geconcludeerd dat het gewenste kwaliteitsniveau niet zou kunnen worden gehaald. Het aanpassen van het kwaliteitsniveau werd als mogelijkheid genoemd om de te verwachten kosten aan te passen aan het budget. Er werd hierbij wel opgemerkt dat het verlagen van het kwaliteitsniveau risico's met zich mee brengt. Het kwaliteitsniveau is niet aangepast. Wel is er incidenteel budget beschikbaar gesteld. Hier wordt in de volgende paragraaf nader op ingegaan.

In de interviews is gesteld dat de achterstand in onderhoud oploopt, doordat het beschikbare budget niet voldoende is. De omvang van deze achterstand was ten tijde van het onderzoek niet bekend. De laatste inspectie, die begin 2014 bekend wordt, zal hierover uitsluitsel geven. Hierna wordt een nieuw beheerplan opgesteld.

Bovengenoemde inspectie uit 2012 was tevens een evaluatiemoment. Reden hiervoor was dat bij het Collegeprogramma 2010-2014 werd besloten om het budget vanaf 2011 structureel te verlagen met € 100.000. Deze verlaging ging niet gepaard met een verlaging van het kwaliteitsniveau. De inspectie werd uitgevoerd om de effecten van dit besluit in beeld te brengen.

7.4 Financiën

Uit de begroting van de gemeente Nunspeet kan niet worden afgeleid welke bedragen er beschikbaar zijn voor wegenonderhoud. Op basis van de beschikbaar gestelde financiële informatie gaat het om een bedrag van € 1,9 miljoen per jaar, waarvan circa € 0,9 miljoen betrekking heeft op groot onderhoud; het restantbedrag heeft betrekking op regulier onderhoud. Het bedrag van € 0,9 miljoen sluit aan op wat in het inspectierapport uit 2012 als begroot is opgenomen.

In bovengenoemd inspectierapport van 2012 zijn de kosten van onderhoud per jaar opgenomen vanaf 2012 tot en met 2021. In de tweede kolom van tabel 11 zijn de bedragen uit het inspectierapport overgenomen. Deze bedragen zijn afgezet tegen

de in de programmabegroting opgenomen bedragen. Hieruit blijkt dat er in de periode 2012 tot en met 2021 jaarlijks een tekort is.

Tabel 11 Vergelijking ramingen inspectierapport kosten onderhoud Wegen met middelen programmabegroting (bedragen x € 1.000)

Planperiode	Groot onderhoud	Begroting	Tekort
2011 *			
2012	1.232	980	252
2013	1.020	880	140
2014	989	880	109
2015	1.025	880	145
2016	975	880	95

* Geen informatie beschikbaar uit Wegenbeheerplan 2005.

Voor het wegbeheer is in 2011 een extra budget van € 100.000 geraamd. Dit is eveneens voor 2012 het geval. Voor groot onderhoud is in 2012 een structureel budget van € 880.000 geraamd.

Het bedrag van € 880.000 betreft de raming voor groot onderhoud op basis van het inspectierapport uit 2012. Het totale lastenbudget voor wegen bedraagt € 2,1 miljoen (zie tabel 7) Aan baten is een bedrag geraamd van € 0,2 miljoen. De nettolasten voor wegenonderhoud zijn € 1,9 miljoen. Hiervan is € 0,9 miljoen geraamd voor groot onderhoud. Dit sluit aan op de raming die in bovengenoemd inspectierapport is opgenomen.

Dat betekent dat het gewenste kwaliteitsniveau, op basis van het beschikbare materiële budget, niet kan worden gehaald. Dit houdt in dat er of extra middelen nodig zijn of dat het kwaliteitsniveau naar beneden moet worden bijgesteld (met het risico van kapitaalvernietiging, risico van schadeclaims, et cetera). Zowel het reguliere- als groot onderhoud is in de exploitatie opgenomen. Er zijn geen voorzieningen gevormd voor de dekking van groot onderhoud. Uit de programmabegroting 2013 is niet op te maken dat er maatregelen zijn genomen. Bij de behandeling van de jaarrekening 2012 werd door de raad voor 2013 nog € 100.000 extra beschikbaar gesteld. Verder heeft de raad bij de behandeling van de programmabegroting 2014-2017 besloten het wegenbeheerbudget structureel te verhogen met € 50.000 en voor de jaren 2014, 2015 en 2016 ook nog incidenteel met respectievelijk € 50.000, € 50.000 en € 30.000. Hiermee worden de in het inspectierapport geconstateerde tekorten voor de periode tot en met 2016 aanzienlijk verminderd.

Lange termijn

Er is geen actueel wegenbeheerplan in de gemeente Nunspeet. Zoals hiervoor is aangegeven is in het inspectierapport van 2012 opgenomen welke bedragen er tot 2021 nodig zijn. Geconcludeerd wordt dat het huidige structurele budget en het aanwezige saldo van de bestemmingsreserve Wegen niet toereikend zijn en dat aanvullende middelen nodig zijn.

In de begroting is een structureel bedrag van € 880.000 opgenomen. Afwijkingen worden via een bestemmingsreserve geëgaliseerd. De bestemmingsreserve kende per eind 2012 een saldo van € 202.000. Op basis van een door de gemeente beschikbaar gesteld verloopoverzicht van de reserves en voorzieningen wordt geconcludeerd dat een onttrekking van € 98.000 uit de bestemmingsreserve wegen is voorzien. Hiermee komt de bestemmingsreserve per eind 2013 uit op een saldo van € 104.000.

Hoofdstuk 8

Onderlinge vergelijking van de vier gemeenten

8.1 Inleiding

In dit hoofdstuk presenteren we de onderlinge vergelijking van de vier gemeenten voor de kapitaalgoederen Wegen en Riolering op de onderdelen:

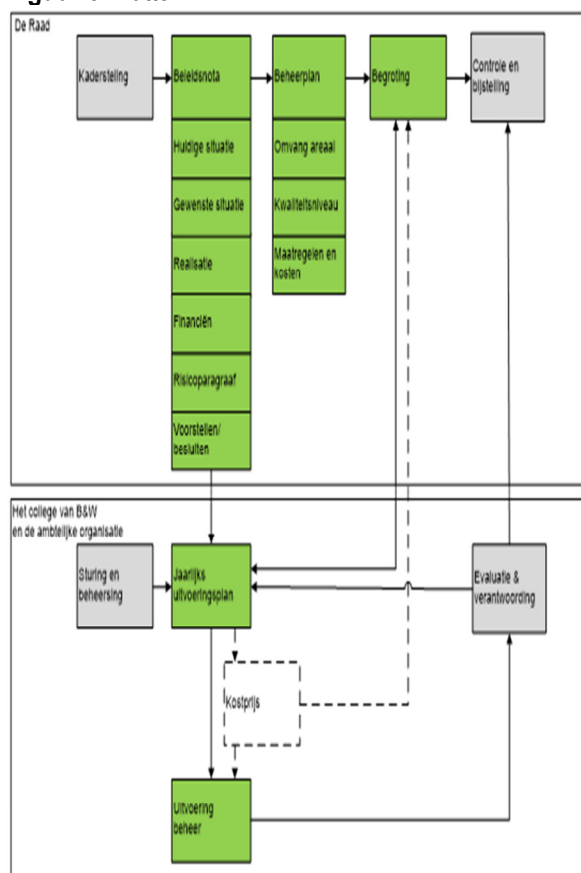
1. Beleid, beheer en uitvoering
2. Vertaling van beleid naar de begroting
3. Financiën
4. Afschrijvingen
5. Overige aspecten

8.2 Riolering

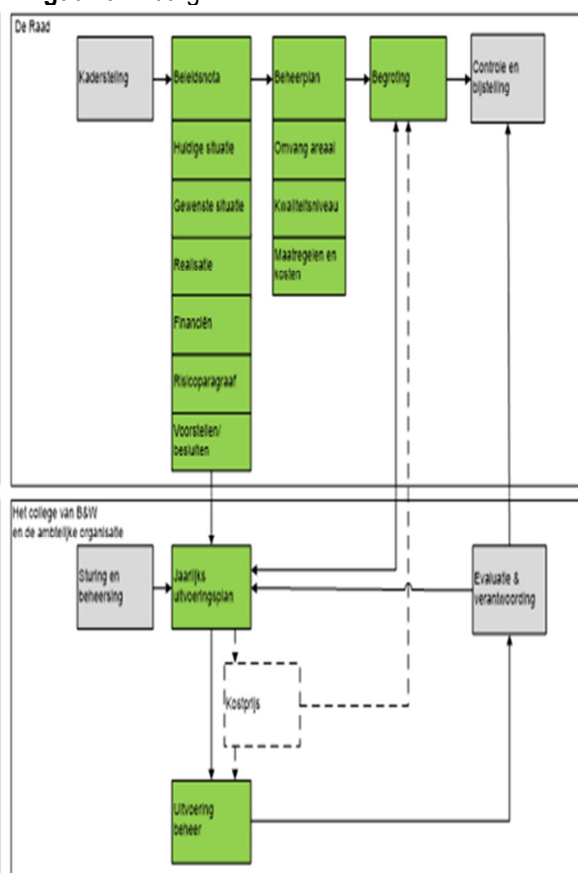
Beleid, beheer en uitvoering Riolering

De figuren 5 t/m 8 geven aan hoe de toetsing van het beleid aan het theoretisch kader op het gebied van Riolering in de vier gemeenten uitpakt. Geconstateerd wordt dat elke gemeente haar zaken met betrekking tot dit kapitaalgoed qua beleid, beheer en uitvoering goed op orde heeft. Bij de gemeente Oldebroek ontbreekt in het beheerplan het element omvang areaal.

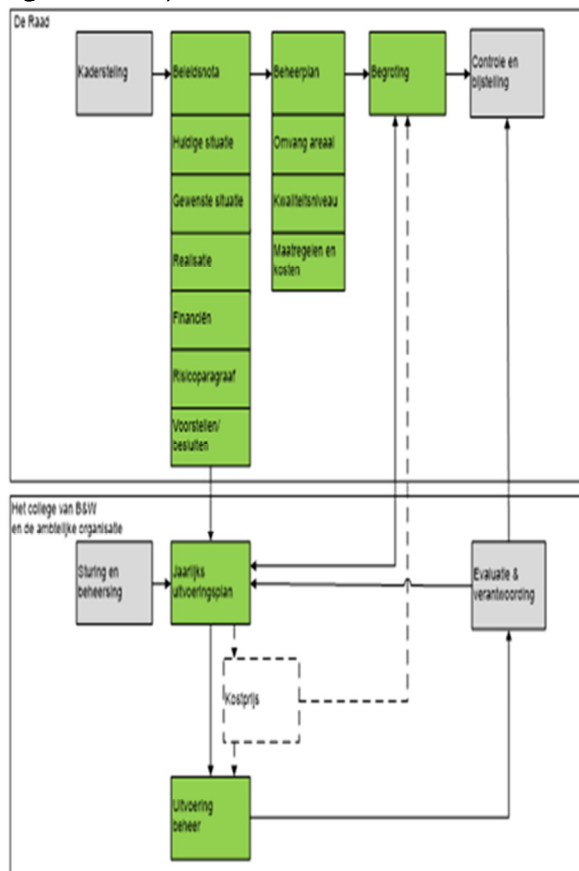
Figuur 5 Putten

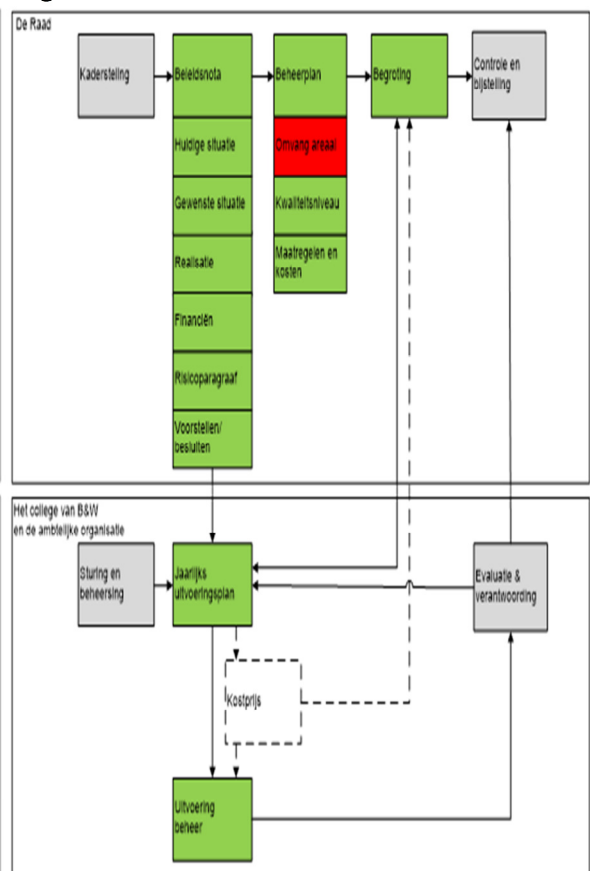
Figuur 6 Elburg

Figuur 7 Nunspeet

Figuur 8 Oldebroek

In tabel 12 is vermeld welk kwaliteitsniveau de gemeenten beleidsmatig hanteren.

Tabel 12 Kwaliteitsniveau in beheerplannen

Elburg	Putten	Nunspeet	Oldebroek
Diverse functionele eisen	Basis	Basis	Basis

Het niveau Basis houdt in deze context in dat wordt voldaan aan de wettelijke zorgplicht.

Vertaling van beleid naar begroting riolering

In tabel 13 is vermeld of de gemeenten het beleids- en beheerplan hebben vertaald in de begroting.

Tabel 13 Vertaling van beleid naar begroting

	Elburg	Putten	Nunspeet	Oldebroek
Vertaling in exploitatiebegroting	Ja	Ja	Ja	Ja
Vertaling in paragraaf kapitaalgoederen	Ja	Nee	Nee	Ja

Uit deze tabel blijkt dat de in de exploitatiebegroting opgenomen bedragen hun basis vinden in de door de gemeente vastgestelde beleids- en/of beheerplannen. Wel

worden er (aanmerkelijke) verschillen geconstateerd tussen de bedragen die in de beleids- en/of beheerplannen zijn opgenomen en die welke in de begroting zijn geraamd.

Verder blijkt uit deze tabel dat slechts twee van de vier gemeenten hun beleid en de financiële consequenties hebben doorvertaald naar de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen bij de begroting. In Putten en Nunspeet voldoet deze paragraaf niet aan de in artikel 12 BBV gestelde eisen. In Putten is dit het geval, omdat er geen (meerjarig) budgetoverzicht en/of investeringsoverzicht in de paragraaf is opgenomen. Hierdoor kan niet worden beoordeeld wat de financiële consequenties van de beleids-/beheerplannen zijn en wat de vertaling daarvan is naar de begroting. De gemeente Putten geeft aan dat in de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen bij de begroting 2014 wél een meerjarig budget overzicht is opgenomen.

Ook kan niet worden geconstateerd hoe in de dekking ervan is voorzien.

In Nunspeet voldoet de paragraaf niet aan de eisen, omdat uit deze paragraaf niet kan worden afgeleid hoe de beleids- of beheerplannen financieel zijn vertaald in de begroting. Bij een aantal kapitaalgoederen is weliswaar aangegeven dat de onderhoudsbudgetten zijn verhoogd of verlaagd, maar een totaaloverzicht van de onderhoudsbudgetten (uitgesplitst naar regulier en groot onderhoud) ontbreekt waardoor niet kan worden vastgesteld welk (meerjarig) onderhoudsbudget per kapitaalgoed beschikbaar is.

In Oldebroek voldoet de paragraaf over het algemeen wel aan de eisen die het BBV stelt, behalve wat de lange-termijn-doorrekening betreft.

Financiën riolering

Tabel 14 Financiën 2013

	Elburg	Putten	Nunspeet	Oldebroek
Totale exploitatielasten volgens beleids-/beheerplan excl. btw	1.811.000	2.280.000	1.560.000	1.330.000
Totale kosten volgens begroting	1.660.000	2.183.000	1.215.000	1.383.000
Bestemmingsreserve	Ja	Nee	Ja	Nee
Voorziening	Nee	Ja	Nee	Ja
Stand bestemmingsreserve per ultimo 2013	4.853.000	0	1.218.000	0
Stand voorziening per ultimo 2013	0	4.058.000	0	5.003.000
Inflatiecorrectie meegenomen in tarief	Nee	Ja	Ja	Ja
Btw component meegenomen in tarief	Ja	Nee	Deels	Ja
Inflatie	0,00%	2,00%	2,00%	2,00%
Rentevoet	4,00%	4,50%	4,25%	4,00%
Tarief	194	187	147	176
Activering van investeringen	Ja	Nee/Ja	Ja	Ja

Uit tabel 14 blijkt dat er op onderdelen grote verschillen tussen de vier gemeenten zijn. Binnen het kader van dit onderzoek kunnen deze verschillen echter niet worden verklaard. De volgende punten zijn opvallend:

- de exploitatielasten en totale kosten zijn volgens de begroting in Putten aanzienlijk hoger dan in de andere gemeenten. De hogere exploitatielasten in Putten worden veroorzaakt doordat er in de rioolrechten van Putten een spaarcomponent is inbegrepen voor toekomstige vervangingen.

- Nunspeet heeft een aanzienlijk lagere bestemmingsreserve dan Elburg en deze reserve is ook aanmerkelijk lager dan de voorzieningen in Putten en Nunspeet. Een mogelijke verklaring is het verschil in gebruik van de reserves of voorzieningen (bijvoorbeeld wordt de bestemmingsreserve ook als tariefsegalisatiereserve gebruikt of worden de investeringen rechtstreeks uit de bestemmingsreserve gedekt).
- In drie gemeenten bedraagt het inflatiepercentage 2%. Alleen in Elburg is dat 0%.

Lange termijn

Tabel 15 geeft aan voor hoeveel jaar de kosten voor het kapitaalgoed Riolering zijn berekend en voor hoeveel jaar voldoende middelen beschikbaar zijn.

Tabel 15 Kosten en kostendekkendheid Riolering lange termijn

	Elburg	Putten	Nunspeet	Oldebroek
Kosten in beeld voor	80 jr.	80 jr.	80 jr.	60 jr.
Kostendekking voor	30 jr.	80 jr.	50 jr.	60 jr.

Afschrijvingen riolering

Tabel 16 geeft aan welke afschrijvingstermijnen de gemeenten voor riolering hanteren in de beleidsnota.

Tabel 16 Afschrijvingen in beleidsnota

	Elburg	Putten	Nunspeet	Oldebroek
Vrijvervalriolen	80 jr.	80 jr.	80 jr.	70 jr.
Gemalen - bouwkundig	60 jr.	45 jr.	60 jr.	30 jr.
Gemalen - mechanisch/elektrisch	20/15 jr.	15 jr.	20 jr.	15 jr.
Persleidingen	60 jr.	45 jr.	60 jr.	60 jr.
Drukriolering - bouwkundig	60 jr.	45 jr.	60 jr.	30 jr.
Drukriolering - mechanisch/elektrisch	30/15 jr.	15 jr.	20 jr.	15 jr.

Uit deze tabel blijkt dat Oldebroek en Putten over het algemeen wat kortere termijnen hanteren dan Elburg en Nunspeet.

Overige aspecten riolering

Tabel 17 Overige aspecten

	Elburg	Putten	Nunspeet	Oldebroek
Totaal lengte vrijvervalriolering (km)	131	134	125	132
Aantal huisaansluitingen	8.100	8.600	8.900	8.000
Aantal straatkolken	7.630	6.400	7.800	5.900
Externe overstorten	13	9	6	20
Bergbezinkvoorzieningen	7	4	4	4
Grote gemalen in eigen beheer	26	24	10	17
Pompunits (mini-gemalen)	377	717	427	496
Lengte pers- en drukleiding (km)	73	159	82	65

Uit tabel 17 blijkt dat:

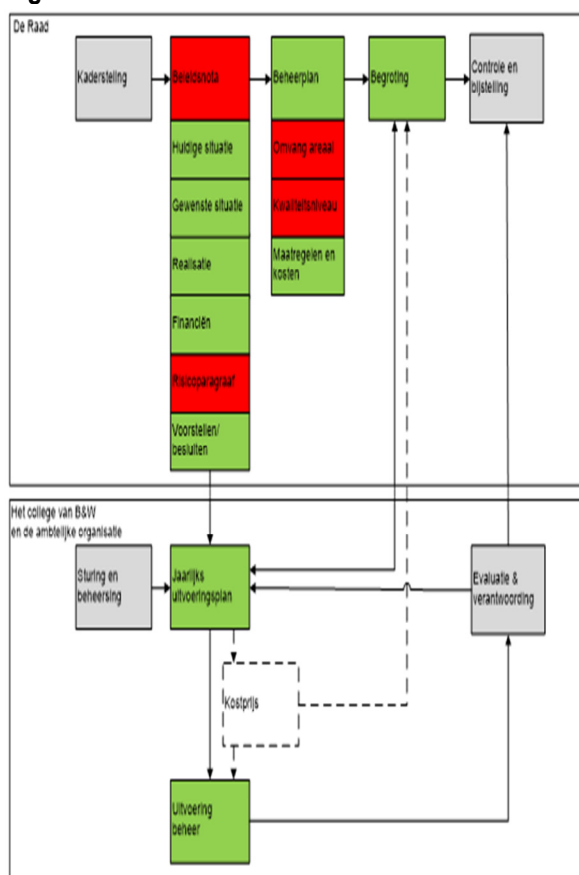
- het aantal huisaansluitingen in de gemeenten redelijk hetzelfde is;
- Putten veel meer pompunits heeft dan de andere gemeenten;
- de lengte pers- en drukleiding in Putten aanmerkelijk groter zijn dan in de andere gemeenten.

8.3 Wegen

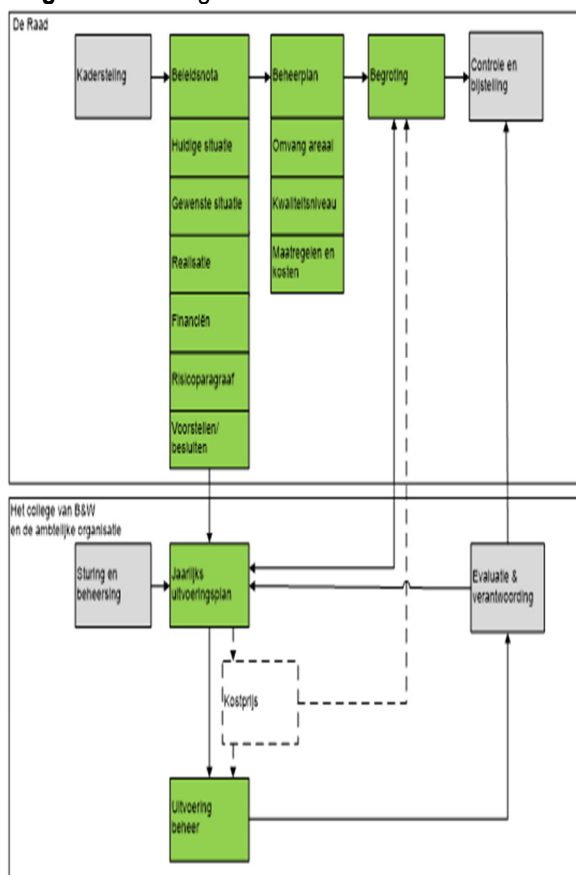
Beleid, beheer en uitvoering Wegen

Uit onderstaande vergelijking tussen de vier gemeenten blijkt dat de gemeente Elburg het beleid, beheer en de uitvoering van het kapitaalgoed Wegen het best op orde heeft. Alle noodzakelijke documenten zijn beschikbaar en actueel. In de andere drie gemeenten is er op het terrein van Wegen nog veel werk aan de winkel; geen van de drie gemeenten beschikt over een actueel beleidsplan. De gemeente Nunspeet heeft daarnaast ook geen beheerplan. In Oldebroek en Putten is er wel een actueel beheerplan, maar in deze plannen ontbreken één of meer noodzakelijke elementen.

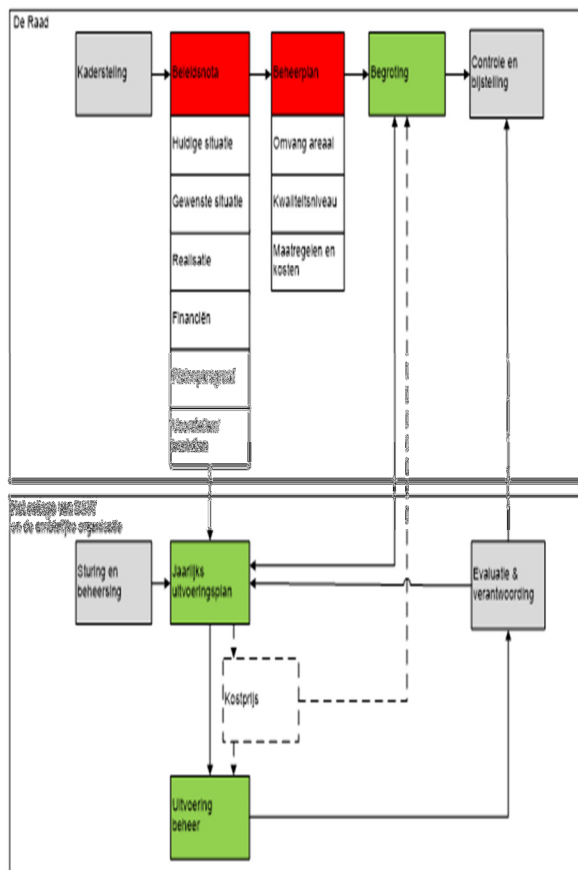
Figuur 9 Putten

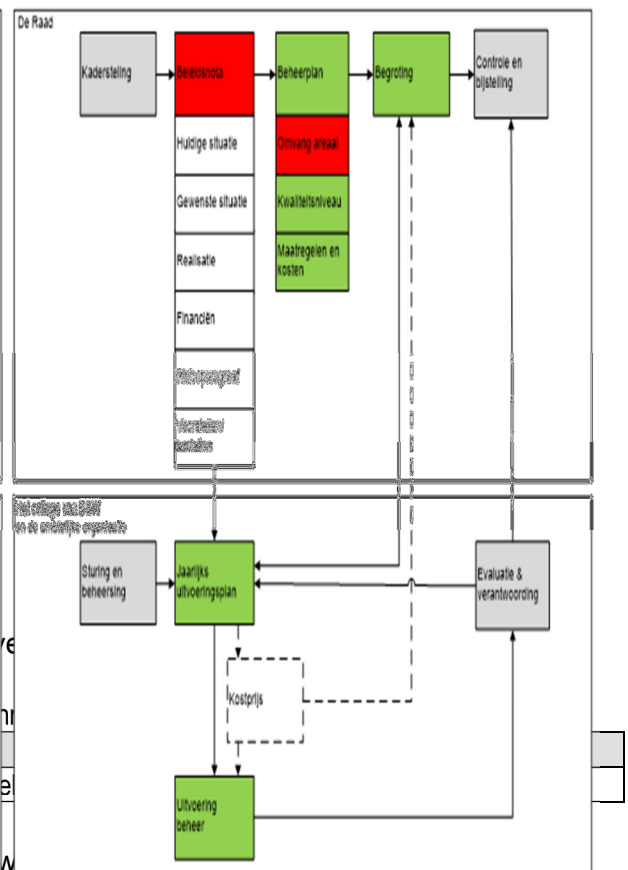
Figuur 10 Elburg

Figuur 11 Nunspeet

Figuur 12 Oldebroek

In tabel 18 is vermeld welk kwaliteitsniveau de gemeenten beleidsmatig hanteren.

Tabel 18 Kwaliteitsniveau in beheerplannen volgens CROW

Elburg	Putten	Nunspeet	Oldebroek
Basis 4	Bovengrensmodeel	(midden) Basis	Basis

Uit tabel 18 blijkt dat de gehanteerde kwaliteitsniveaus vrijwel gelijk zijn.

Vertaling van beleid naar begroting wegen

In tabel 19 is vermeld of de gemeenten het beleids- en beheerplan hebben vertaald in de begroting.

Tabel 19 Vertaling beleid naar begroting

	Elburg	Putten	Nunspeet	Oldebroek
Vertaling in exploitatiebegroting	Ja	Ja	Ja	Ja
Vertaling in paragraaf onderhoud kapitaalgoederen	Ja	Nee	Nee	Ja

Uit deze tabel blijkt dat de in de exploitatiebegroting opgenomen bedragen hun basis vinden in de door de gemeente vastgestelde beleids- en/of beheerplannen. Wel worden er (aanmerkelijke) verschillen geconstateerd tussen de bedragen die in de

beleids- en/of beheerplannen zijn opgenomen en die welke in de begroting zijn geraamd.

Verder blijkt uit deze tabel dat slechts twee van de vier gemeenten hun beleid en de financiële consequenties hebben doorvertaald naar de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen bij de begroting. In Putten en Nunspeet voldoet deze paragraaf niet aan de in artikel 12 BBV gestelde eisen. In Putten is dit het geval, omdat er geen (meerjarig) budgetoverzicht en/of investeringsoverzicht in de paragraaf is opgenomen. Hierdoor kan niet worden beoordeeld wat de financiële consequenties van de beleids-/beheerplannen zijn en wat de vertaling daarvan is naar de begroting.

Ook kan niet worden geconstateerd hoe in de dekking ervan is voorzien. In Nunspeet voldoet de paragraaf niet aan de eisen, omdat uit deze paragraaf niet kan worden afgeleid hoe de beleids- of beheerplannen financieel zijn vertaald in de begroting. Bij een aantal kapitaalgoederen is weliswaar aangegeven dat de onderhoudsbudgetten zijn verhoogd of verlaagd, maar een totaaloverzicht van de onderhoudsbudgetten (uitgesplitst naar regulier en groot onderhoud) ontbreekt waardoor niet kan worden vastgesteld welk (meerjarig) onderhoudsbudget nu per kapitaalgoed beschikbaar is. In Oldebroek voldoet de paragraaf over het algemeen wel aan de eisen die het BBV stelt, behalve wat de lange-termijn-doorrekening betreft.

Financiën wegen

Tabel 20 Financiën 2013

	Elburg	Putten	Nunspeet	Oldebroek
Totale kosten volgens beleids-/beheerplan	2.726.000	527.000	1.020.000	1.831.000
Totale kosten volgens begroting ³	2.726.000	527.000	1.944.000	1.831.000
- waarvan t.b.v. groot onderhoud	490.000	527.000	880.000	1.233.000
Bestemmingsreserve	Ja	Nee	Ja	Nee
Voorziening	Nee	Ja	Nee	Ja
Stand bestemmingsreserve per ultimo	3.665.000	0	104.000	0
Stand voorziening per ultimo	0	201.000	0	4.557.000

De meest opvallende aspecten uit tabel 20 zijn:

- De totale kosten volgens het beleids-/beheerplan zijn in Putten aanmerkelijk lager dan in de overige drie gemeenten.
- De totale kosten volgens de begroting liggen in Putten en Nunspeet aanmerkelijk lager dan in de andere twee gemeenten.
- In Nunspeet liggen de begrote kosten lager dan de in het beleids-/beheerplan opgenomen voorzieningen.

³ Het gaat in deze vergelijking niet om de toaalraming voor Wegen, maar om de totaalbudgetten voor verhardingen, inclusief de kosten van de eigen dienst.

Ook zeer grote verschillen tussen Putten en Nunspeet enerzijds en Oldebroek en Elburg anderzijds met betrekking tot de reserves/voorzieningen. Mogelijke oorzaak is het verschil in gebruik van de reserves of voorzieningen.

Lange termijn

Tabel 21 Kosten en kostendekkendheid Wegen lange termijn

	Elburg	Putten	Nunspeet	Oldebroek
Kosten in beeld tot	2040	2022	2021	2083
Kostendekking voor	2040	onvoldoende	onvoldoende	2032

De meest opvallende aspecten uit tabel 21 zijn:

- De gemeenten Elburg en Oldebroek hebben een doorkijk voor de lange termijn; de doorkijk in de gemeenten Putten en Nunspeet is beperkt.
- In Putten zijn er de komende 8 jaar voldoende middelen beschikbaar voor regulier onderhoud, maar voor wegreconstructies is het budget onvoldoende.
- In Nunspeet zijn er voor de komende 7 jaar onvoldoende middelen beschikbaar.

Afschrijvingen wegen

In geen van de vier gemeenten is sprake van activering van investeringen.

Tabel 22 Afschrijvingen

	Elburg	Putten	Nunspeet	Oldebroek
Activering van investeringen	Nee	Nee	Nee	Nee

Overige aspecten Wegen

Tabel 23 Overige aspecten

	Elburg	Putten	Nunspeet	Oldebroek
Asfaltverharding (m ²)	610.000	884.000	924.000	959.093
Elementenverharding (m ²)	577.000	819.000	503.000	2.462
Betonverharding (m ²)	15.000	15.000	1.700	465.016
On- en semiverharde wegen (m ²)	32.000	-	110.000	5.638
Totaal (m ²)	1.234.000	1.718.000	1.538.700	1.432.209

De vier gemeenten verschillen op ieder aspect van elkaar.

In tabel 24 zijn de totale kosten (volgens de begroting; zie tabel 20) gedeeld door het totale areaal (zie tabel 23).

Tabel 24 Kosten per m² areaal

	Elburg	Putten	Nunspeet	Oldebroek
Totale kosten volgens begroting	2.726.000	527.000	1.944.000	1.831.000
Totaal (m ²)	1.234.000	1.718.000	1.538.700	1.432.209
Kosten per m ²	€ 2,21	€ 0,31	€ 1,26	€ 1,28

Uit deze – zeer globale – vergelijking blijkt dat de kosten per m² in Elburg veel hoger zijn dan die van de andere drie gemeenten. Elburg raamt de investeringen in de exploitatiebegroting met een gelijktijdige onttrekking uit de bestemmingsreserve onderhoud wegen. Een andere mogelijke verklaring kan het verschil zijn tussen de definities die de gemeenten geven aan ‘het kapitaalgoed Wegen’ in de begroting.

Hoofdstuk 9

Beantwoording van onderzoeksvragen en toets aan normenkader

Op basis van de bevindingen, zoals vermeld in de hoofdstukken 5, 6 en 7, beantwoorden de onderzoekers in dit hoofdstuk de onderzoeksvragen. Daarbij wordt ook getoetst of wordt voldaan aan het normenkader en het theoretisch kader.

1. Wat is het ‘algemene’ beleid en wat zijn de procedures binnen de gemeente voor het beleid, beheer en onderhoud van kapitaalgoederen?

De gemeente Nunspeet heeft voor de kapitaalgoederen Riolering, Water en Openbaar Groen beleidsplannen vastgesteld. Voor Riolering, Water en Groen geldt dat het beleidsplan tevens (vrijwel) alle elementen bevat een beheerplan. Voor deze kapitaalgoederen voldoet de gemeente Nunspeet grotendeels aan het theoretisch kader. Voor de kapitaalgoederen Wegen en Gebouwen ontbreken (actuele) beleids- en beheerplannen.

De begroting van de gemeente Nunspeet bevat een paragraaf onderhoud kapitaalgoederen, maar uit deze paragraaf kan niet worden afgeleid hoe de beleids- of beheerplannen financieel zijn vertaald in de begroting. Bij een aantal kapitaalgoederen is weliswaar aangegeven dat de onderhoudsbudgetten zijn verhoogd of verlaagd, maar een totaaloverzicht van de onderhoudsbudgetten (gesplitst naar regulier en groot onderhoud) ontbreekt. Hierdoor kan niet worden vastgesteld welk (meerjarig) onderhoudsbudget nu per kapitaalgoed beschikbaar is (zowel materieel budget als urenbudget). De paragraaf onderhoud kapitaalgoederen voldoet daarmee niet aan de in artikel 12 van de BBV opgenomen bepalingen.

Uit de beschikbaar gestelde financiële overzichten blijkt dat de in de beheerplannen opgenomen materiële ramingen zijn vertaald in de meerjarenbegroting. Gelet op het vorenstaande voldoet het ‘algemene’ beleid niet aan het normenkader en aan het theoretisch kader.

2. Hoe is het proces van beleid, beheer en onderhoud van kapitaalgoederen georganiseerd van kaderstelling tot uitvoering en op welke wijze wordt de raad daarbij betrokken?

Nunspeet heeft actuele beleidsplannen voor de kapitaalgoederen Riolering en Groen. Voor Wegen ontbreekt een beleidsplan. Voor de kapitaalgoederen Riolering en Groen is er ook een actueel beheerplan. Bij Wegen ontbreekt, naast het beleidsplan, ook een actueel beheerplan. Het laatste beheerplan voor Wegen had een looptijd van 2005 tot 2010. Deze looptijd is ruimschoots verstreken. In 2014 wordt door de gemeente een nieuw beheerplan Wegen opgesteld.

Beleids- en beheerplannen worden vastgesteld door de raad. Voorafgaand aan het opstellen van een beleidsplan wordt een startnotitie voorgelegd aan de raadscommissie. In deze notitie staan de voorgestelde uitgangspunten en worden vragen gesteld aan de raad over bijvoorbeeld de gewenste kwaliteitsniveaus. Op basis van de uitkomsten van de bijeenkomst met de raad wordt het beleidsplan vervolgens opgesteld. De kwaliteit wordt bewaakt door evaluaties en inspecties. Zo wordt ook de vraag beantwoord of er sprake is van achterstallig onderhoud.

Het ontbreken van een beleids- en beheerplan voor wegen betekent feitelijk dat de raad ten aanzien van dit kapitaalgoed geen kaders heeft gesteld en geen sturingsmogelijkheid heeft.

Uit de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen kan, zoals hier boven al beschreven, niet worden afgeleid hoe de beleids- en beheerplannen zijn doorvertaald in de begroting.

Het college informeert de raad tussentijds over de voortgang via hoofdlijnen en stoplichtrapportages en het vaststellen van de begroting en via de jaarrekening. De financiële aansturing van de kapitaalgoederen maakt onderdeel uit van de reguliere Planning & Controlcyclus. De afdelingen Openbare Ruimte en Financiën sturen strak op de budgetten en hebben ervoor gekozen om daarbij een functiescheiding aan te brengen. Er is structureel, maandelijks overleg tussen de budgethouders en de financieel adviseur.

Door het ontbreken van een beleidsplan en actueel beheerplan voor Wegen en doordat de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen niet voldoet aan de in artikel 12 van de BBV opgenomen bepalingen, moet worden geconcludeerd dat niet wordt voldaan aan het normenkader en het theoretisch kader.

3. Hoe is de inhoudelijke en procesmatige samenhang tussen beleid, beheer en onderhoud georganiseerd?

Inhoudelijke samenhang

De beleidsplannen zijn uitgewerkt in beheerplannen en uit de beschikbaar gestelde financiële overzichten blijkt dat de in de beheerplannen opgenomen materiële ramingen zijn vertaald in de meerjarenbegroting. Voor Wegen geldt dit niet, omdat voor dit kapitaalgoed geen actueel beheerplan aanwezig is. Verder zijn de in het inspectierapport opgenomen onderhoudskosten voor de periode van 2012 tot 2021 niet volledig opgenomen in de meerjarenbegroting.

De gemeente Nunspeet is bezig met een transitie van een activiteitengerichte organisatie naar een procesgeoriënteerde organisatie met een integrale aanpak. In deze transitie is inmiddels een goede basis gelegd voor een integrale aanpak. De gemeente Nunspeet werkt met één beheersysteem voor wegen, riolering, groen en openbare verlichting. Hierdoor is het makkelijk om koppelingen te maken tussen de gegevens van de diverse kapitaalgoederen. Over de samenhang tussen de aanpak van wegen en riolering kunnen geen uitspraken worden gedaan nu een beleidsplan en een actueel beheerplan voor het kapitaalgoed Wegen ontbreken.

Procesmatige samenhang

Het proces bestaat allereerst uit de reguliere Planning & Controlcyclus (begroting en jaarrekening). Daarnaast worden in de hoofdlijnenrapportages of stoplichtrapportages tussentijdse (financiële) afwijkingen ten opzichte van de begroting en de planning aangegeven.

4. Hoe is de verhouding beleids- en beheerkosten versus uitvoeringskosten?

Uit de beheerplannen, overige documenten en de interviews kan niet worden opgemaakt hoe de verhouding is tussen de kosten van beleid/beheer enerzijds en uitvoering van de kapitaalgoederen anderzijds. Op basis van een vergelijking van 20 andere gemeenten schatten de onderzoekers in dat landelijk beleid/beheer zo'n 5% tot 7% uitmaakt van de totale kosten van beleid, beheer en onderhoud van de kapitaalgoederen. Hoeveel dit in Nunspeet is, kan niet worden achterhaald.

5. Op welke manier worden de beleidsplannen vertaald in (meerjaren)begrotingen?

Uit de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen bij de begroting kan niet worden afgeleid hoe de beleids- of beheerplannen financieel zijn vertaald in de begroting. Uit de beschikbaar gestelde financiële overzichten blijkt dat de in de beheerplannen opgenomen materiële ramingen zijn vertaald in de meerjarenbegroting. Hiermee wordt niet voldaan aan het normenkader en aan het theoretisch kader.

6. Hoe is de financiële dekking geregeld?

In de gemeente Nunspeet worden de reguliere onderhoudsuitgaven en de uitgaven voor groot onderhoud van de kapitaalgoederen uit de exploitatie gedekt. Investerings worden geactiveerd, waarna de kapitaallasten ten laste van de exploitatie worden gebracht. Er zijn geen voorzieningen onderhoud kapitaalgoederen gevormd. Wel zijn er reserves voor onder andere wegen, riolering, begraafplaatsen.

Volgens de BBV mogen kosten van groot onderhoud niet worden geactiveerd en kunnen deze kosten op twee manieren worden verwerkt:

- Kosten in het jaar van uitvoering direct ten laste van de exploitatie brengen.
- Kosten in het jaar van uitvoering ten laste van een vooraf gevormde voorziening brengen (artikel 44 BBV).

In de gemeente Nunspeet wordt van de eerste optie gebruikgemaakt. Nadeel van deze optie is dat er schommelingen optreden in de ramingen door de jaren heen. Verder is er een grote kans op forse afwijkingen tussen de begroting en de rekening. In dat geval dienen de kosten via vrijval vanuit een daartoe gevormde reserve te worden gedekt of worden toegevoegd.

7. Hoe wordt budget gereserveerd voor (toekomstig) beheer en onderhoud?

Voor riolering geldt dat in het op basis van het vastgestelde Afvalwaterketenplan Elburg-Nunspeet berekende tarief ook de kosten voor groot onderhoud (verbeteringen) en toekomstige vervangingsinvesteringen zijn opgenomen. De in het tarief opgenomen bedragen voor groot onderhoud en toekomstige vervangingsinvesteringen, worden in de gemeente Nunspeet in afwijking van het Afvalwaterketenplan Elburg-Nunspeet echter niet in een voorziening gestort. De gemeente Nunspeet kent twee reserves: een egalisatiereserve riolrechten en een bestemmingsreserve riolering. Op basis van het vastgestelde Afvalwaterketenplan Elburg-Nunspeet is een tarief riolheffing vastgesteld waarin ook bedragen voor groot onderhoud en toekomstige vervangingsinvesteringen zijn opgenomen. De verevening van de daarmee gemoeide lasten dient te geschieden via een voorziening. De reservering voor deze toekomstige uitgaven dient in een voorziening te worden gedoteerd. De egalisatiereserve riolrechten is uitsluitend bedoeld om fluctuaties in de opbrengsten van deze heffingstarieven op te vangen (zie Notitie riolering van de commissie BBV).

In de Nota reserves en voorzieningen is aangegeven dat de egalisatiereserve tarief riolrecht als doel heeft om grote schommelingen in de kosten van onderhoud, verbetering, reiniging en inspectie van het rioolstelsel (inclusief rioolgemalen) en dus ook in de tarieven riolheffing op te vangen. Jaarlijks wordt bij de begroting en de vaststelling van de tarieven bezien in hoeverre de reserve kan worden ingezet voor tariefmatiging. Bij de vaststelling van de jaarrekening wordt een surplus boven 100% kostendekking toegevoegd aan de reserve.

De gemeente Nunspeet kent geen voorziening voor groot onderhoud riool en/of een voorziening voor toekomstige vervangingsinvesteringen. Wel kent de gemeente een bestemmingsreserve riolering. Deze bestemmingsreserve is bedoeld ter egalisatie van kosten van groot onderhoud en/of de renovatie riolering. De gemeente Nunspeet heeft ervoor gekozen om de kosten van groot onderhoud niet te egaliseren via een voorziening, maar in de exploitatie te verantwoorden en te dekken uit de bestemmingsreserve riolering. Deze reserve wordt ook gebruikt voor de dekking van de kapitaallasten van toekomstige investeringen.

In de Nota reserves en voorzieningen staat in de toelichting op de bestemmingsreserve riolering bij stortingen/voeding en onttrekkingen “niet van toepassing”. Bij bijzonderheden staat de volgende vermelding:

“Op basis van het gemeentelijk rioleringsplan worden aanzienlijke investeringen op middellange termijn verwacht. Daarnaast moet rekening worden gehouden met tussentijds groot onderhoud bij reconstructies. Om deze investeringen in de toekomst te kunnen betalen vindt vanaf 2012 jaarlijks een storting plaats in de reserve riolering. Het gaat om een bedrag van € 100.000 per jaar. De raad heeft in 2012 besloten de stankoverlast in woonwijk 't Hul aan te pakken. De daaruit voortvloeiende kapitaallasten zijn ten laste van de jaarlijkse storting gebracht.

Het saldo is als storting in de reserve opgenomen. Dekking van deze storting vindt plaats via de rioolheffing. De hoogte van de reservering is afhankelijk van de totale belastingdruk voor de burger. In de tariefberekening 2012 is de volledige storting meegenomen.”

De gemaakte keuze is niet in strijd met de richtlijnen van de BBV (de gewone BBV-verwerkingswijzen worden gevolgd). De gerealiseerde resultaten riolering worden gemuteerd via de egalisatiereserve tarief rioolrecht, zodat voor de uitvoering van het Afvalwaterplan de benodigde middelen beschikbaar blijven. In het Afvalwaterketenplan wordt uitgegaan van een kostendekkend tarief.

Echter, volgens artikel 229b Gemeentewet (zoals uitgelegd in de Notitie Riolering van de Commissie BBV) mag er geen winst worden gemaakt. Om te bepalen of er sprake van winst of verlies mogen uitsluitend de geraamde baten en de lasten in ogenschouw worden genomen (inclusief de compensabele BTW). Stortingen van een surplus in een reserve vinden via een resultaatbestemming plaats en zijn geen last. Het meenemen van de storting in de tariefberekening is dus strijdig met artikel 229b Gemeentewet. Nunspeet handelt dus in strijd met deze wetgeving.

De reservering wordt via resultaatbestemming in de reserve gestort. Omdat deze mutatie via functie 980 Mutatie reserves plaatsvindt geeft het saldo van de functie 722 Riolering en functie 726 Opbrengst rioolrechten een positief resultaat, waardoor op begrotingsbasis sprake is van meer dan 100% kostendekkendheid. Afwijkingen t.o.v. de begroting worden via de egalisatiereserve tarief rioolrecht geëgaliseerd.

Voor wegen geldt dat voor groot onderhoud in 2012 een budget van € 980.000 is geraamd en vanaf 2013 een structureel budget van € 880.000. Voor het wegbeheer is in 2011 en 2012 eenmalig een extra budget van € 100.000 geraamd. Uit de in 2012 uitgevoerde wegeninspectie blijkt echter dat vanaf 2012 tot en met 2021 uitgaande van het kwaliteitsniveau ‘Basis’ een bedrag nodig is van gemiddeld € 1.155.000. Dat betekent dat het gewenste kwaliteitsniveau, op basis van het beschikbare materiële budget, niet kan worden gehaald. In de interviews is gesteld dat de achterstand in onderhoud oploopt, omdat het budget niet voldoende is.

Bij de behandeling van de programmabegroting 2014-2017 besloten het wegenbeheerbudget structureel te verhogen met € 50.000 en voor de jaren 2014, 2015 en 2016 ook nog incidenteel met respectievelijk € 50.000, € 50.000 en € 30.000.

8. Vertonen de verschillende beheerplannen onderling samenhang (integrale benadering van de openbare ruimte)?

Op dit moment is de onderlinge samenhang niet in de verschillende beheerplannen geregeld. Er zijn maar twee actuele beheerplannen namelijk voor riolering en groen. Een actueel beheerplan voor wegen ontbreekt. Het laatste beheerplan dateert uit 2005. In 2014 wordt een nieuw beheerplan voor wegen opgesteld.

Voor het onderhoud van gebouwen wordt gewerkt met een meerjarenonderhoudsprogramma (MOP). Door de gemeente Nunspeet wordt dit gezien als een beknopt beheerplan. In dit plan is per gebouw aangegeven welke maatregelen er in welk jaar uitgevoerd moeten worden en welk budget daarvoor nodig is. De maatregelen zijn opgenomen op basis van technische inspectie, naast feiten als o.a. brandveiligheid, ARBO en milieu. Het MOP is niet vastgesteld door de Raad. In de planning voor 2014 is het opstellen van een beheerplan Gebouwen voor de periode 2014-2018 opgenomen.

9. Worden in de beheerplannen (al dan niet gebiedsgerichte) kwaliteitsniveaus benoemd op basis waarvan het beheer en onderhoud dient te worden uitgevoerd?

In de beheerplannen zijn kwaliteitsniveaus benoemd (zie tabel 5). Bij Wegen moet wel opgemerkt worden dat in het inspectierapport uit 2012 werd opgemerkt dat het gewenste kwaliteitsniveau gelet op het beschikbare budget niet haalbaar werd geacht. Dit heeft niet geleid tot een voldoende structurele verhoging van het budget of een verlaging van het kwaliteitsniveau.

Wel is bij de behandeling van de programmabegroting 2014-2017 besloten het wegenbeheerbudget structureel te verhogen met € 50.000 en voor de jaren 2014, 2015 en 2016 ook nog incidenteel met respectievelijk € 50.000, € 50.000 en € 30.000.

10. Op welke manier worden burgers betrokken bij het beheer van de openbare ruimte?

Burgers worden via de inspraakprocedures betrokken bij het beleid rond kapitaalgoederen. Zij worden niet betrokken bij het uitvoeren van beheer en onderhoud van bijvoorbeeld openbaar groen. Wel bezoekt het college de dorpsverenigingen om met burgers het gesprek aan te gaan over wat er in hun wijk gebeurt.

11. Zijn de beheerplannen uitvoerbaar (realistisch ten opzichte van de financiële middelen)?

Voor riolering zijn er tot en met 2016 voldoende middelen om de in het afvalwaterketenplan opgenomen uitgaven te dekken. Verder blijkt ook uit de kostenberekening voor de lange termijn behorend bij het afvalwaterketenplan dat er ook na 2016 nog voldoende middelen in de bestemmingsreserve aanwezig zijn voor toekomstig groot onderhoud en vervangingsinvesteringen. Het afvalwaterketenplan gaat voor de berekening van het tarief rioolheffingen uit van 100% kostendekkendheid voor een periode van 50 jaar.

Voor wegen is er geen actueel beheerplan. In een inspectierapport uit 2012 is geconstateerd het beschikbare budget onvoldoende is om het gewenste kwaliteitsniveau Basis te halen. Bij het nieuw op te stellen beheerplan moet hiermee rekening worden gehouden.

12. Worden de gestelde doelen gerealiseerd?

De doelen uit de beleids- en beheerplannen zijn vertaald in bestekken en vervolgens meegenomen in de aanbesteding. Door het houden van toezicht wordt de realisatie gewaarborgd. Verder wordt de realisatie van de gestelde doelen bewaakt door de hoofdlijnen of stoplichtrapportages. Over het algemeen kan geconcludeerd worden dat gestelde doelen gerealiseerd worden. Voor Wegen kunnen over de realisatie door het ontbreken van een actueel beleids- en beheerplan geen uitspraken over worden gedaan; er zijn geen actuele doelstellingen.

13. Op welke manier zijn de beheerplannen vertaald in meerjarenonderhouds programma's (MOP's)?

De bestekken worden opgenomen in het beheersysteem en in een (meerjaren) onderhoudsplanung. Bijstelling vindt plaats door dagelijks toezicht en door inspecties.

14. Op welke manier zijn de beheerplannen/MOP's vertaald in de (meerjaren)begroting?

Zie antwoord op vraag 6.

15. Vindt er periodiek evaluatie plaats van de beheerplannen/MOP's?

Voor het opstellen van een nieuw beheerplan wordt het oude beheerplan geëvalueerd. De resultaten van deze evaluatie dienen daarna als input voor het nieuwe plan. Ook bevatten inspecties soms elementen van een evaluatie zoals de al eerder genoemde weginspectie uit 2012 door Oranjewoud.

16. Welke middelen worden jaarlijks ingezet voor het beheer en onderhoud, onderscheiden in dagelijks en groot onderhoud?

Uit de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen kan niet worden afgeleid hoe de beleids- of beheerplannen financieel zijn vertaald in de begroting. Bij een aantal kapitaalgoederen is weliswaar aangegeven dat de onderhoudsbudgetten zijn verhoogd of verlaagd, maar een totaaloverzicht van de onderhoudsbudgetten (gesplitst naar regulier en groot onderhoud) ontbreekt waardoor niet kan worden vastgesteld welk (meerjarig) onderhoudsbudget nu per kapitaalgoed beschikbaar is. Uit de beschikbaar gestelde financiële overzichten blijkt dat de in de beheerplannen opgenomen materiële ramingen zijn vertaald in de meerjarenbegroting.

17. Hoe wordt het beheer en onderhoud gepland?

Voor riolering is een nieuw beheersysteem geïmplementeerd. In 2012 concludeerde de Grontmij dat vrijwel alle gegevens in het systeem zijn opgenomen. De inspectie- en onderhoudscycli worden gepland en bewaakt met behulp van dit systeem. Voor Wegen maakt de gemeente Nunspeet gebruik van het wegenbeheersysteem GBI/Wegen. Met behulp van dit systeem wordt vastgesteld welke wegen onderhoud nodig hebben en wat de benodigde onderhoudskosten zijn.

18. Is er sprake van een adequate (beheer- en uitvoerings)organisatie?

Hoewel het kader dat gegeven moet worden door de beleids- en beheerplannen niet optimaal is, functioneert de beheer- en uitvoeringsorganisatie goed. De afdeling Openbare Ruimte heeft zijn afdelingsplan op orde, er zijn goede werkafspraken gemaakt, de beheersystemen zijn actueel en volledig. Verder verloopt ook het samenspel met de afdeling Financiën goed.

19. Hoe wordt gestuurd op het beheer en onderhoud?

Zie antwoord op vraag 18.

20. Zijn de beheer- en uitvoeringsplannen voor wegen en riolering goed op elkaar afgestemd?

Nee. Dit omdat een actueel beheerplan voor wegen ontbreekt en het oude plan in 2005 werd opgesteld, terwijl het beheerplan riolering (hoofdstuk 6 uit het Afvalwaterketenplan Elburg-Nunspeet) in 2013 werd opgesteld.

21. Worden de jaarlijkse uitvoeringsplannen daadwerkelijk gerealiseerd?

Ja.

22. Is er sprake van achterstallig onderhoud?

Voor riolering is er geen sprake van achterstallig onderhoud. Voor het achterstallig onderhoud bij Wegen zie antwoord op vraag 8.

23. Als er sprake is van achterstallig onderhoud, hoeveel bedraagt dat dan, uitgedrukt in euro's?

Voor Riolering niet van toepassing. Voor het kapitaalgoed Wegen worden de resultaten van de laatste inspectie begin 2014 bekend. Dan kunnen hierover concrete uitspraken worden gedaan.

24. Op welke wijze vindt de informatievoorziening aan college en raad plaats over beheer en onderhoud?*College*

Het college van B&W wordt door de ambtelijke organisatie geïnformeerd door middel van de hoofdlijnen of stoplichtrapportages.

Raad

Het college informeert vervolgens de raad via deze stoplichtrapportages. De formele informatie verschaft het college volgens de reguliere P&C cyclus door middel van de begroting en de jaarrekening.

De informatievoorziening voldoet aan de eisen van het normenkader.

Bijlage 1

Geïnterviewde personen

In hoofdstuk 2 is vermeld dat ten behoeve van dit onderzoek ambtelijk en bestuurlijk betrokkenen zijn geïnterviewd. In tabel 11 is vermeld met welke personen een persoonlijk gesprek is gehouden.

Tabel 11 Gehouden persoonlijke gesprekken

Datum	Naam	Functie
30 oktober 2013	De heer L. van de Zedde	Hoofd Openbare Ruimte
30 oktober 2013	De heer B. Spronk	Medewerker Civiel
30 oktober 2013	De heer K. Hofman	Hoofd Financiën
30 oktober 2013	De heer E.H. van der Geest	Wethouder

In Nunspeet was het niet mogelijk om een groepsinterview met raadsleden in te plannen. Om die reden is er onder de raadsleden een vragenlijst uitgezet. In tabel 12 is vermeld welke raadsleden deze vragenlijst hebben ingevuld.

Tabel 12 Respondenten vragenlijst

Naam	Functie
De heer H.J. Stulen*	Gemeentebelang
De heer J. Van Slooten*	Gemeentebelang
Mevrouw J.J. Vriend*	Gemeentebelang
De heer C. Stoffer	SGP

* Deze raadsleden hebben een gezamenlijke reactie ingediend.